

Vastaanottaja
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Asiakirjatyyppi
Rakennusinventointi

Päivämäärä
30.9.2021

KANTATIE 67 PARANNUS SEINÄJOKI–ILMAJOKI **RAKENNUSINVENTOINTI**

Päivämäärä **30.9.2021**
Laatijat **Tanja Tarkkanen**
Tarkastaja **Niina Uusi-Seppä**
Kuvaus **Rakennusinventointi**

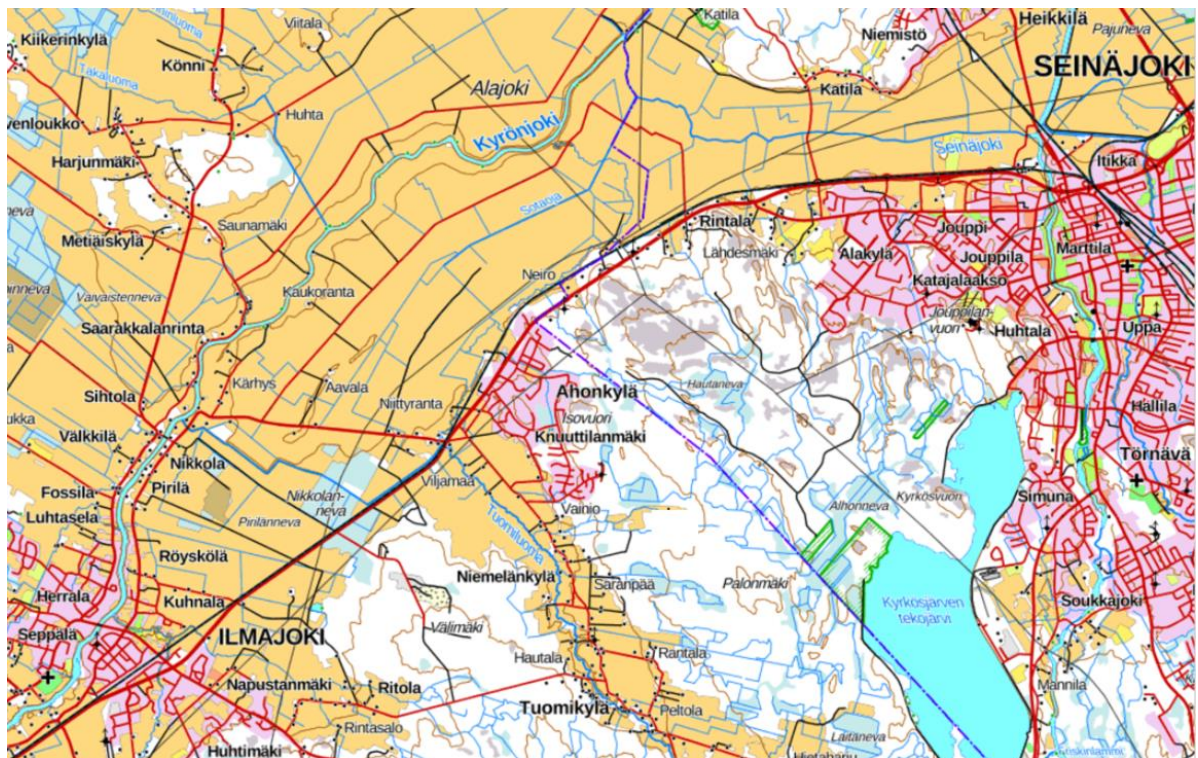
Viite 1510055459-033

1. JOHDANTO

Kahdeksassa kohteessa KT 67 läheisyydessä Ilmajoella Ahonkylässä ja Siltalan liittymän tuntumassa keskustan kohdalla sekä Seinäjoella Alakylässä on laadittu rakennusinventointi perusselvityksineistoksi kantatien 67 parannushanketta varten. Inventoinnin tavoitteena on antaa parannushanketta varten riittävä pohjatieto alueen rakennuskulttuurin ominaisuuksista ja arvoista. Inventoinnin on laatinut Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen toimeksiannosta Ramboll Finland Oy:n Seinäjoen toimisto, jossa työstä ovat vastanneet inventoijana rakennusarkkitehti, rakennusinsinööri Tanja Tarkkanen ja inventoinnin ohjaajana toiminut TkK (arkkitehti) Juha-Matti Märijärvi ja tarkastajana FM Niina Uusi-Seppä.

1.1 Alueen sijainti ja rajaus

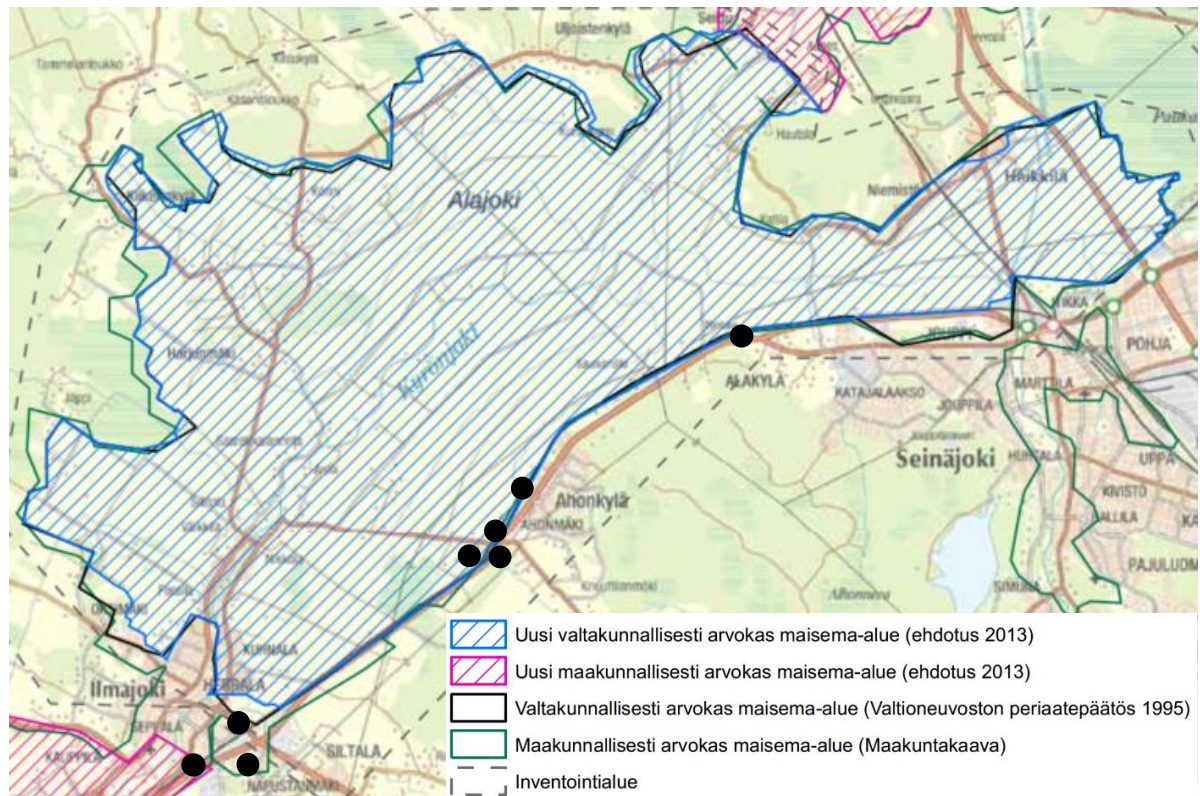
Inventoitavat kohteet sijaitsevat Ilmajoella ja Seinäjoella kantatien 67 läheisyydessä noin 200 metrin etäisyydellä kantatiestä 67. Tarkastelualue rajautuu lännessä Hannukselantiehen ja idässä Seinäjokeen. Maiseman arvoja on huomioitu tätä laajemmalla alueella.

Kuva 1. Inventointialue sijaitsee kantatien läheisyydessä (Peruskartta©MML).

1.2 Aluetta koskevat selvitykset ja päätökset

Kantatien 67 pohjoispuolelle Ilmajoen ja Seinäjoen välillä sijoittuu merkittävä maisemallinen alue, joka on huomioitu valtakunnallisissa ja maakunnallisissa selvityksissä. Eri maisema-alueajaukset noudattelevat Ilmajoki-Seinäjoki välillä toisiaan. *Ilmajoen Alajoki* on valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (valtioneuvoston periaatepäätös, 1995). Ehdotuksessa Pohjanmaan, Etelä- ja Keskipohjanmaan valtakunnallisesti arvokkaiksi alueiksi, 2013, *Ilmajoen Alajoen lakeusmaisema* on edelleen ehdolla valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Tarkastelualueen eteläosiin sijoittuu Kurikan-Ilmajoen kulttuurimaisemat, joka on ehdolla maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavayhdistelmässä (mk 2005) on Siltalantien risteysalueelle kt 67 molemmin puolin ja Ahonkylässä inventointialueen kohdalla rautatien länsipuolelle osoitettu rajaus laajempaan, maiseman vaalimisen kannalta tärkeänä alueena (ma), *Kyrökyläakson kulttuurimaisema*.

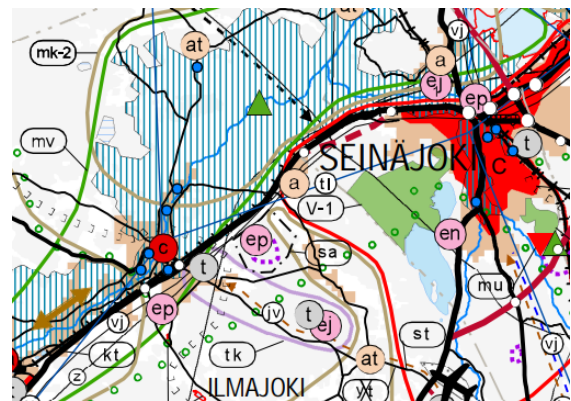

Kuva 2. Ote valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ehdotuksesta (ELY), 2013. Inventoikohteiden sijainti merkitty mustin pistein.

1.3 Kaavatilanne

Maakuntakaava

Ilmajoella ja Seinäjoella on voimassa Etelä-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaava 2005 (23.5.2005). Maakuntakaavassa on Kyrönjokilaakson kulttuurimaisema ja Seinäjoen kulttuurimaisema-alueet (Törnävä, Marttila, Aalto-keskus ja asema) osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi. Valtakunnallisesti merkittäviksi kulttuurihistoriallisesti arvokkaina kohteina on osoitettu kantatien 67 tuntumassa Ilmajoen rautatieasema, Ilmajoen kirkko ja kellotapuli, Yli-Laurosela ja Seinäjoen Aaltokeskus.

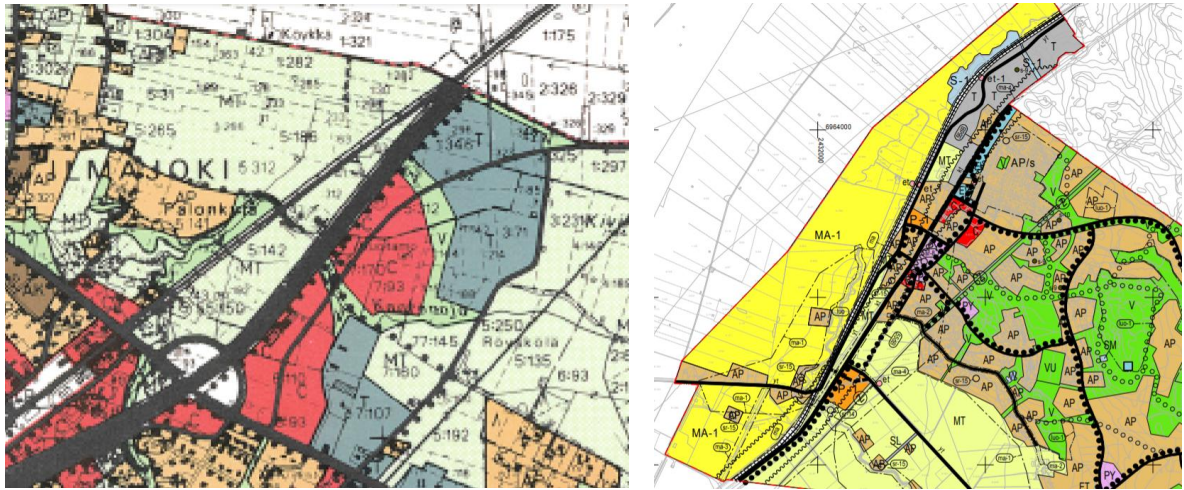

Kuva 3. Ote Etelä-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavasta 2005

Yleiskaava

Ilmajoki

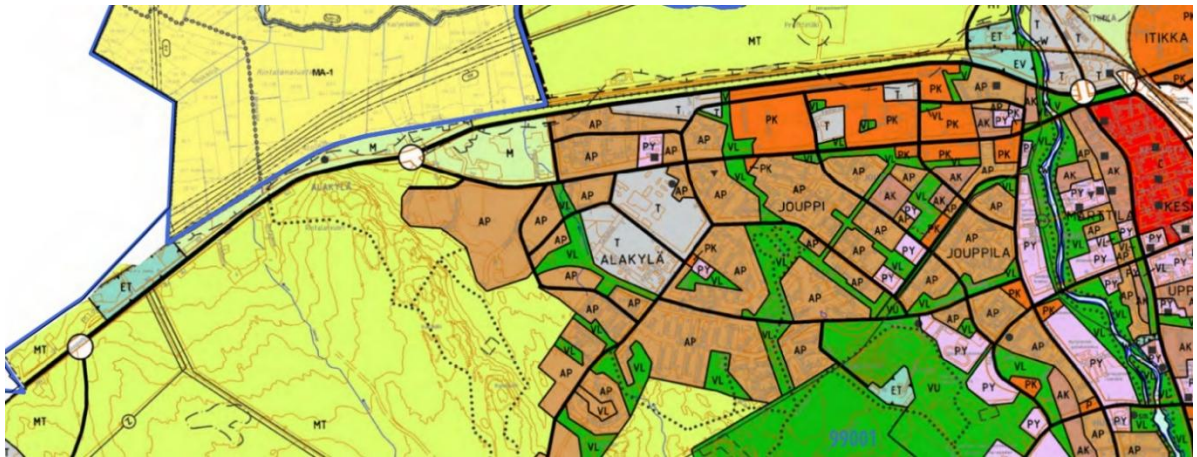
Ilmajoella on kantatien läheisyydessä voimassa Keskustan osayleiskaava (kv 21.9.1992) sekä Ahonkylän yleiskaava (12.10.2006). Kantatien 67 läheisyyteen Ahonkylän osayleiskaavassa on osoitettu paikallisesti maisemallisesti tai kulttuurihistoriallisesti arvokkaina aluerajauksina Tuomi-luoman purouoman edustavat maisema-alueet (ma-1), Puskalantien ja lähiympäristön alue (ma-2), Työlaitoksen koivukuja (ma-3). Ahonkylän yleiskaavassa (kv 12.10.2006) arvokkaat kohteet on osoitettu suojelukohdemerkinnöin (sr-14, sr-15). Niemi-Nikkolan pääarakennukselle talousra-kennuksineen ja pihapiireineen on Vaasan lääninhallitus tehnyt rakennussuojelupäätöksen 23.4.1993). Keskustan osayleiskaavassa peltoalueet on osoitettu maa- ja metsätalousalueena.

Kuva 4. Otteet Ilmajoen keskustan osayleiskaavasta (1992) ja Ahonkylän yleiskaavasta (2006). (Ilmajoen kunta)

Seinäjäki

Seinäjoella kantatien 67 läheisyydessä on voimassa Seinäjoen yleiskaava 1994 (24.10.1994) ja pohjoispuolella Niemistönmaan osayleiskaava (19.5.2005). Seinäjoella kantatien 67 läheisyyteen on osoitettu valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (MA-1). Joupin talonpoikaistalojen kohtaan on osoitettu kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde.

Kuva 5. Ote Seinäjoen yleiskaavayhdistelmästä (Seinäjoen karttapalvelu).

Kuva 6. Ote Seinäjoen yleiskaavasta 1994 (Seinäjoen karttapalvelu).

Asemakaava

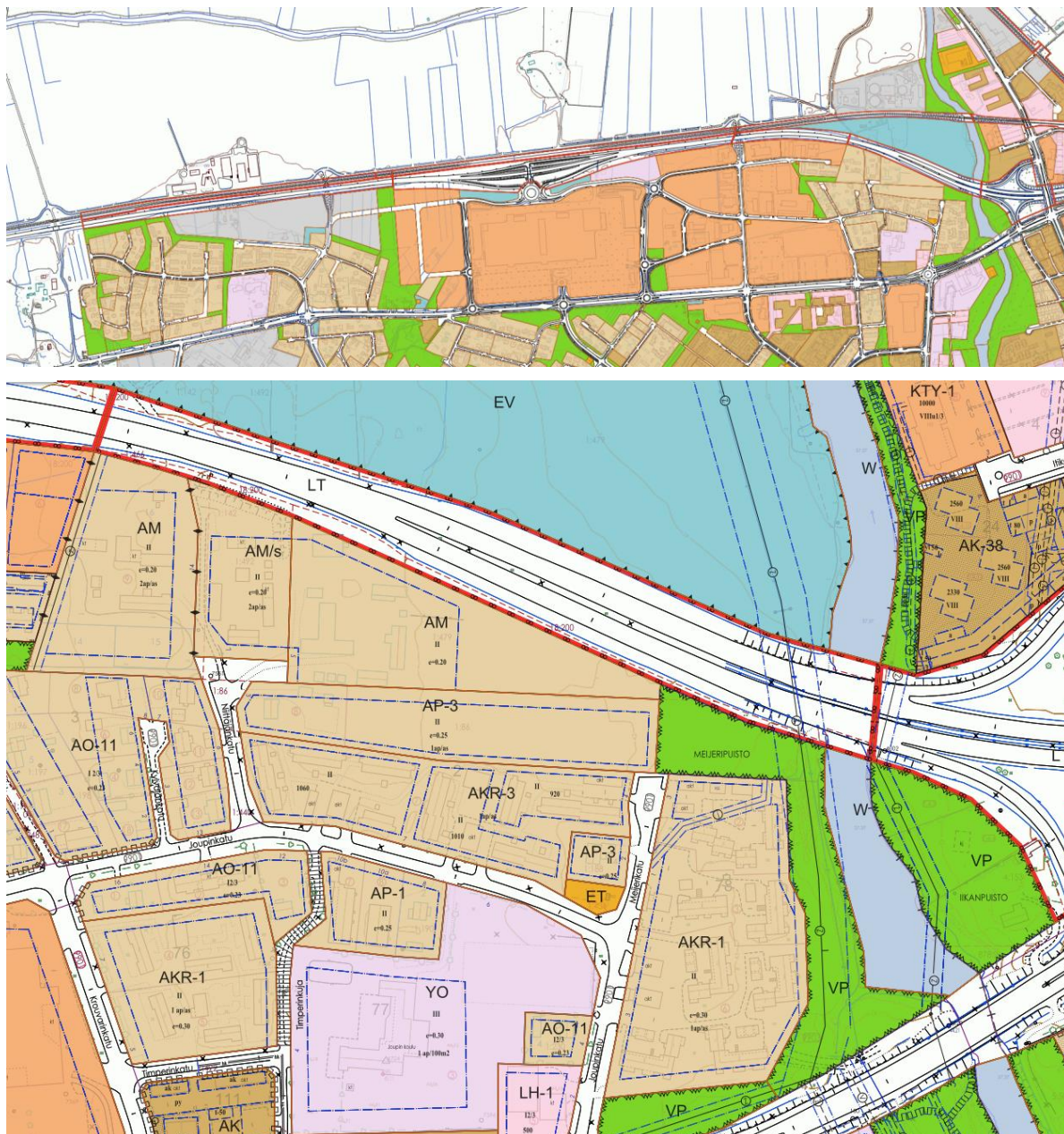
Ilmajoki

Kantatien varressa Ilmajoella on voimassa useita asemakaavoja. Siltalan risteysen länsipuolella on voimassa *Palon ja Siltalan kunnanosan asemakaavan muutos ja laajennus, korttelit 70, 293, ja 347-350, Siltalan risteysen alue* (kv 29.6.2012 § 38), jossa Aamukujan varressa sijaitseva inventoitu kohde on merkitty suojeltavana rakennuksena (sr-1) ja Oikotien varressa oleva pihapiiri on merkitty suojeltavana (sr-1). Antila-Paalutien alueen asemakaavassa, 1989, Idänpuolentien varressa oleva pihapiiri on merkitty suojeltavaksi (s-1). Keskustan osayleiskaavassa 1992, Ahonkylässä Niemelän alueen asemakaavassa (15.2.2011) on osoitettu 3 asuinrakennusta suojeltavana rakennuksena (sr-4) ja Koulun alueen asemakaavassa (31.10.2005) on osoitettu koulun vanha osa suojeltavana (sr-8).

Kuva 7. Ote Siltalan risteysen asemakaavasta 2012 (vas) ja Niemelän alueen asemakaavasta 2011 (oik.), suojellut rakennukset korostettu mustalla ympyrällä.

Seinäjoella kantatien 67 varressa on noin 10 asemakaavaa. Joupin talonpoikaistalojen kohdalla asemakaavoissa on osoitettu maatalojen talousrakennusten korttelialuetta, jolla ympäristö säilytetään (AM/s)

Kuva 8. Otteet Seinäjoen asemakaavayhdistelmästä. (Seinäjoen karttapalvelu).

1.4 Aikaisemmat rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnit ja rakennussuojelu

RKY2009

Valtakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön (RKY2009) alueita on Ilmajoella 6 ja Seinäjoella 9. Ilmajoella on *Ilmajoen rautatieasema* noin 200 m etäisyydellä, *Ilmajoen kirkko ja kirkonseutu* noin 400 m etäisyydellä ja *Nikkolan ja Pirilän jokivarsiasutus* noin 2 km etäisyydellä kantatiestä. Noin 5 km etäisyydellä kantatiestä sijaitsee *Könnien talot*.

Seinäjoella RKY-alueita keskusta-alueella ovat *Etelä-Pohjanmaan suojeluskuntapiirin talo*, *Seinäjoen Aaltokeskus*, *Seinäjoen rautatieasema-alue*. Keskusta-alueen kohteet sijaitsevat noin kilometrin etäisyydellä kantatiestä. (Karttaotteet rky.fi)

Kuva 9. RKY kohteita Ilmajoella; ylhäällä Ilmajoen kirkko, Yli-Laurosela ja alhaalla Herkooli ja Ilmajoen rautatieasema.

Ilmajoki

Ilmajoen kirkko ja kirkonseutu

Kyrönjoen keskijuoksulla oleva Ilmajoen kirkko muodostaa entisen laajan emäpitäjän kirkko- ja asutushistoriallisen keskustan. Kyrönjoen rantamaisemassa sijaitsevan 1760-luvun puukirkon ja tapulin lisäksi kirkkomiljööseen liittyy kirkkotarha siunauskappeleineen. Ilmajoen kirkko sijaitsee nykyisen Ilmajoen keskustaajaman eteläosassa, jokea seuraavan maantien varrella.

Ilmajoen rautatieasema

Ilmajoki on Seinäjoelta Kristiinankaupunkiin ja Kaskisiin johtavan Suupohjan radan pieniä asemia. Sen tyypillisyydessään edustavaan rakennuskantaan kuuluu asemarakennuksen lisäksi tavaramakasiini ja puisto. Ilmajoen asema-alue sijaitsee Ilmajoen keskustaajaman eteläosassa. Yksikerroksinen, myöhäisjugendia edustava asemarakennus on rakennettu arkkitehti Thure Hellströmin tyyppipiirustusten mukaan.

Nikkolan ja Pirilän jokivarsiasutus

Ilmajoen Nikkolan ja Pirilän taloryhmien edustavat etelä-pohjalaisella viljelylakeudella sijaitsevan jokivarsiasutuksen kylärakennetta ajalta, jolloin Kyrönjoki toimi alueen pääkulkureittinä. Pohjalaistalojen päärakennusten julkisivut avautuvat joelle ja talousrakennukset on ryhmitetty niiden taakse. Tiiviisti rakennettua jokivarsikylää komeine puoli-toista- tai kaksifooninkisine talonpoikaistaloineen on säilynyt muutamana ryhmänä. Parhaiten vanha asutusrakenne

on säilynyt Pirilän, Fossilan ja Nikkolan alueilla, jossa talonpoikastalot pihapiireineen sijaitsivat vierekkäin jokitoyräällä.

Kuva 10. RKY kohteita Seinäjoella; Suojeluskuntapiirintalo (vas.), Rautatiealue ja Aaltokeskusta (oik.)

Seinäjoki

Etelä-Pohjanmaan suojeluskuntapiirintalo

Etelä-Pohjanmaan suojeluskuntapiirintalo on poikkeuksellisen edustava ja hyvin säilynyt esimerkki suojeluskuntajärjestön arkkitehtuurista. Rakennusryhmä on yksi arkkitehti Alvar Aallon 1920-luvun klassistisista töistä. Se lukeutuu myös Aallon varhaistuotantoon Pohjanmaalla.

Aaltokeskus

Seinäjoen kirkko, seurakuntakeskus, kaupungintalo, kirjasto, teatteri ja virastotalo muodostavat yhden maamme huomattavimmista sodanjälkeisistä kulttuuri- ja hallintokeskuksista. Kokonaisuus kuuluu myös kansainvälisen DOCOMOMO-järjestön hyväksymään suomalaisen modernin arkkitehtuurin merkkiteosten valikoimaan. Aalto-keskus perustuu arkkitehti Alvar Aallon Seinäjoen kaupungin uuden keskustan ja sen julkisten rakennusten arkkitehtuurikilpailuvoittoon 1959. Aallon hahmottelemat Seinäjoen modernin kaupungin suuntaviivat näkyivät jo 1952 Seinäjoen kirkon, Lakeuden Ristin, suunnittelukilpailussa. Lakeuden Ristin valkoinen kirkko seurakuntakeskuksineen on osa 1960 perustetun kaupungin hallinto- ja kulttuurikeskusta. Kirkon pohjoispuolella, alueen maamerkinä kohoaa 65 metrin korkuinen, tyylieläisen muotoinen kellotorni.

Seinäjoen rautatieasema-alue

Seinäjoen rautatieasema-alue on valmistumisestaan lähtien ollut merkittävä risteysasema. Rautatieaseman vanhasta rakennuskannasta on säilynyt mm. veturitalli 1880-luvulta, viereinen vesitorni on vuodelta 1920. Uudemman veturitallin vanhimmat osat ovat 1920-luvulta. Alueen laidalla sijaitsee lukutupa, rautatieläistentalo, aikansa monitoimitalo. Rautatieläistentalon jugend-arkkitehtuuri on osa 2006 valmistunutta hotellikompleksia.

Maakunnalliset inventoinnit

Ilmajoki

Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen inventointi 2016

Etelä-Pohjanmaan maakunnallisessa inventoinnissa on Ilmajoella keskustan läheisyydessä inventoitu Asematie ja Kauppatien varsi, Ilmajoen Keskusta sekä Kyröjoen kulttuurimaisema ja keskustan pohjoispuoli. Suupohjan radan pohjoispuolelle olevaan Asematie ja Kauppatien varsi -aluekokonaisuuteen sijoittuva Ilmajoen rautatieasema on lähinnä kantatietä 67. (Karttakuva Kioski-inventointijärjestelmä)

101548 Asematie ja Kauppaticien varsi

Arvoalue käsittää Asematien varren ja osan Kauppaticien varresta, jossa sijaitsevat kaksi 1900-luvun puolivälin liikerakennusta. Alueelle 1900-luvun taitteen ja 1900-luvun puolivälin välisenä aikana muodostuneella asemakylällä liike- ja asuinrakennuksineen on liikennehistoriallista, elinkeinohistoriallinen, rakennusperinteistä, arkkitehtonista ja taajamakuvalista arvoa.

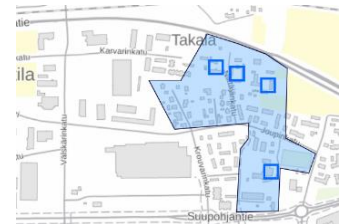
Seinäjoen

Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen inventointi 2016

Etelä-Pohjanmaan maakunnallisessa inventoinnissa on Seinäjoella inventoitu kantatien 67 läheisyydessä kantatiehen rajautuva Joupin kylän vanha asutus sekä noin 250 m itäpuolella Itikanmäki ja noin 400 metrin etäisyydellä kaakossa Keskustan liikerakennukset, Tiklas ja Suutarin talo. (Karttakuvat Kioski-inventointijärjestelmä)

101637 Joupin kylän vanha asutus

Arvoalue edustaa Seinäjoen agraaria vaihetta 1700-luvulta 1800-luvulle. Takala-Joupin taloryhmä on yksi Seinäjoen kaupunkikeskustan vanhimmista rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuuksista ja sillä on huomattavaa asutushistoriallista, rakennushistoriallista, rakennusperinteistä ja kaupunkikuvallista arvoa.

101619 Itikanmäki

Kalevan navetta, entinen säilyketehtaan alue sekä entinen upseeritalo edustavat 1800-luvun lopun ja 1900-luvun taitteen aikaista teollisuusrakentamista ja Seinäjoen varhaista teollisuushistoriaa. Lisäksi alueella on ollut sotilaspiirin toimintaa. Alueella on teollisuushistoriallista, rakennushistoriallista ja kaupunkikuvallista arvoa.

101618 Keskustan liikerakennukset, Tiklas ja Suutarin talo

Vapaudenkatu 83 ja 85 edustavat kulttuurihistoriallisesti merkittävää, kaupunkikeskustan alueella vain fragmentaarisesti jäljellä olevaa ajallista kerrostumaa. Vielä 1940-luvulla Suutarintalona tunnettu huvilamainen Vapaudenkatu 85 pihapiiri oli osa puutaloaluetta. Verkatehtaan kadun paikkeilla mutkitteli pieni polku. 1900-luvun puolivälin tietämillä suutarintalon eteläpuolelle nousi näyttävä punatiilinen Tiklaksen tekstiiliteollisuuden käytössä ollut rakennus, joka tarjosi työtä erityisesti naisille. Vapaudenkadun varren jäljellä olevilla arvoalueen rakennuskohteilla on elinkeino- ja teollisuushistoriallista, sosiaalihistoriallista sekä rakennushistoriallista, arkkitehtonista ja kaupunkikuvallista arvoa.

Etelä-Pohjanmaan uudemman rakennetun kulttuuriympäristön inventointi 2021

Etelä-Pohjanmaan uudemman rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnissa (Saatsi) kantatien läheisyydessä on inventoitu Seinäjoella Joupin koulu sijaitsevat yli 200 m ja Tiklas, jotka sijaitsevat yli 400 m etäisyydellä kantatiestä ja suunnittelualueesta.

1325 Joupin koulu

Joupin koulu käsittää 1920-, 1950- ja 1980-luvuilla valmistuneet osat. Koulun lisärakennukseksi 1950-luvulla rakennettu koulutalo on ajankohdalleen tyypillinen laadukas, valtion normaalihintapäätöksen mukainen tai niitä mukaileva koulutalo. Nykyisessä kouluverkossa tyyppi on harvinaistuva. 1989 valmistuneessa kolmannessa osassa on liikuntasali oheistiloineen ja mm. väestönsuoja. Uusin osa jatkaa osittain vanhan koulun eteen. Sivistyshistoriallinen, rakennustekninen, Taajamakuvallinen.

1305 Tiklas

Tiklaksen tehdas on kolmikerroksinen tiilirakennus, jonka eteläsivulla on tornimainen porraskäytävä. Alkuperäisarkkitehtuuri on ajankohdalleen ominaisesti hienostelematonta mutta näyttää ja teknisesti laadukasta. Suurista ikkunoista sai hyvin valoa. Tiklaksen tehdas on yksi harvoista keskusta-alueella säilyneistä aikakautensa arkkitehtuurin edustajista. Teollisuushistoriallinen, elinkeinohistoriallinen, arkkitehtoninen, rakennustekninen, kaupunkikuvallinen.

Maakuntakaava 2005

Maakuntakaavan erilliselvityksessä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaista kulttuuriympäristön alueista ja kohteista on maakunnallisesti arvokkaina kohteina huomioitu kantatien läheisyydessä olevat Huhta-Kahma ja Ala-Hannuksela, jotka ovat tämän inventoinnin kohteet 7 ja 8.

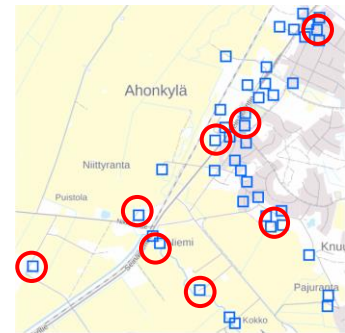
Paikalliset inventoinnit

Ilmajoki

Ahonkylän yleiskaavainventointi, 2004

Ahonkylässä on inventoitu aikaisemmin vuonna 2004 Ahonkylän yleiskaavainventoinnissa (Lehtisaari) osayleiskaavan alueella oleva ennen 1960 rakennettu rakennuskanta. Inventoidut kohteet on huomioitu paikallisesti merkittävänä kohteina.

Inv.koh- teen no	Kohteen nimi	Kaava- merkintä	Rakentamis- vuosi	Kohde
5	Koeasema	sr-15	1910, (1989)	koeasema
6	Niemi (Niemi-Nikkola)	sr-14	1935	tila
7	Viljanmaa	sr-15	1904	tila
8	Ahomäki	sr-15	1897 (n.1920-l)	tila
12	Alanikkola (Aho-Nikkola)	sr-15	1898 - 1900	tila
22	Ahonkoulu (Peruskoulu)	sr-8	1930	kansakoulu
24	Saranpää	sr-15	1937	pienasumus
41	Rahkakorpi	sr-15	1911	työlaitos

Kuva 11. Ote Ahonkylän yleiskaavaselostuksesta, 2006(vas) ja Kioski-inventointijärjestelmän kartalla inventoidut kohteet. Sr-merkinnät korostettu punaisella ympyröillä.

Ilmajoen rakennusperintö I, 1999

Siltalan risteuksen ja kantatien läheisyydessä sijaitsevat kohteet 50, 52 ja 54 on inventoitu aiemmin vuonna 1999 *Ilmajoen rakennusperintö I* -inventoinnissa (Ilmajoen kunta). Kantatien tuntumassa olleet kohteet 49 ja 51 ovat purettu.

Kuva 12. Ote Ilmajoen rakennusperintö I -inventointikohdekartasta, 1999.

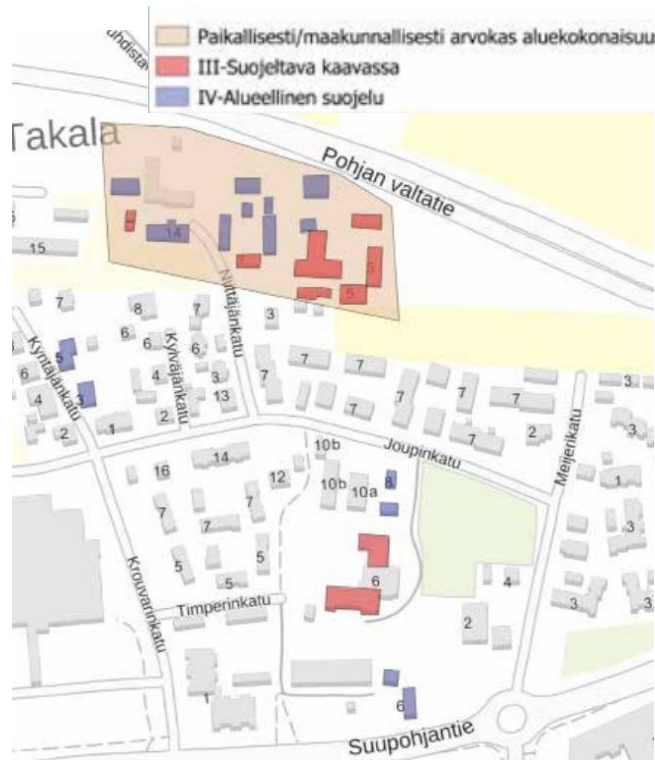
Seinäjoki

Seinäjoen keskustan osayleiskaava on valmisteluvaiheessa ja yleiskaavatyötä varten on tehty *Seinäjoen keskustan osayleiskaava-alueen rakennusinventointi 2019* (Seinäjoen museot) ja *Seinäjoen keskusta-alueen rakennusinventointi ja toimenpide-ehdotukset osayleiskaavaa varten 2017* (Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo).

Seinäjoen keskustan osayleiskaava-alueen rakennusinventointi, 2019

Inventoinnissa kantatien läheisyyteen sijoittui Joupin pohjoisosan alueelta rakennuksia, joista Joupin talonpoikaistalot muodostavat paikallisesti/maakunnallisesti arvokkaan aluekokonaisuuden. Aluekokonaisuuden rakennusten lisäksi myös Joupin koululle osoitettiin kavasuojelua ja Joupin kadun ja Pohjan valtatie välisellä alueella yksittäiskohteille osoitettiin alueellista suojelua. Joen takana sijaitseva Pohdon pihapiiri on osoitettu suojeltavaksi. Rakennukset ovat säilyttäneet edellisen inventoinnin arvot.

Joupin pohjoisosa ja Joupin talonpoikaistalot

Kuva 13. Kuvaotteita Seinäjoen keskustan alueen rakennusinventoinnista 2019 (Seinäjoen museot)

Joupin historiallinen kyläontti Nättjäjäkäkadun varrella. Tellervo Lahti on todennut toimittamassaan teoksessa "Seinäjoen rakennuskulttuuria – Asutus, kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta" (2006), että Joupin kantatilasta jaetut tilat "muodostavat Seinäjoen kulttuurihistoriallisten talonpoikaisrakennusten näyttävimmän kokonaisuuden." Tämä rakennusryhmä mainittiin erikseen vuoden 1993 RKY-listauksen valtakunnallisesti merkittävän Joupin kylän vanhan asutuksen aluekuvauksessa. Kolmen pihapiirin rakennuksista iäkkäimmät ajoittuvat 1700-luvulle. Rakennusryhmä sijoittuu tiheämmän ja osin iäkkään Joupin vanhan kylän rakennuskannan pohjoispuolelle Pohjan valtatie varteen. Valitettavasti viime vuosina Takala-Joupin (kohde nro 77.) rakennusryhmä on päässyt paikoin erittäin huonoon kuntoon ja osittain hävinnyt. Kookas ainakin osittain 1850-luvulla rakennettu ja aikanaan kahdesta asuinrakennuksesta yhdistetty päärakennus on myös huonossa kunnossa. Sen sijaan pihapiirissä sijaitsevat vuonna 1745 valmistunut luhtiaitta sekä myös iäkä vilja-aitta ovat edelleen päällisin puolin hyvässä kunnossa. Keskimmäinen Rinta-Joupin rakennusryhmä (78.) on kunnostettu lähivuosina tilaus- ja edustuskäyttöön. Pihapiiri ei ole säilynyt toiminnallisilta jäljiltään autenttisena, vaan rakennusten paikkoja on osittain siirretty ja pihapiiriin on ilmeisesti siirretty joitakin rakennuksia myös muualta. Rakennukset ovat kunnostettu pääosin alkuperäisilmettä kunnioittaen ja kokonaisuus on edelleen merkittävä. Yli-Joupin pihapiiri (79.) on melko poikkeuksellinen ja käsittää kaksi näyttävää asuinrakennusta, joista toinen edustaa perinteistä paikallista kaksikerroksista rakentamista, mutta toisessa on puolestaan edelleen havaittavissa rakennuksen historiallinen käyttö kansaouluna. Rakennus on ilmeisesti rautateiden arkkitehdin suunnittelema. Pihapiirissä on edelleen havaittavissa historialliset toiminnan jäljet.

Itikka, yksittäiskohde, Suupohjantie 1

Alun perin Ala-Marttilaan kuulunut Pohtona tunnettu tila sijaitsee Itikan risteysalueen ja joen välimaastossa Marttilan sillan pohjoispuolella. Puutarhan ympäröimä pihapiiri muodostuu 1800-luvun lopun asuinrakennuksesta ja viimeistään 1900-luvun alkupuolelle ajoittuvasta ulkorakennuksesta. Uurenessanssipiirteitä omaava, lohkokiviperustainen ja hirsirunkoinen asuinrakennus on säilynyt ulkoisesti hyvin. Rakennushistoriallisesti, historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti merkittävä. Pihapiiri sijaitsee kaupunkikuvallisesti erittäin näkyvällä paikalla Suupohjantien varressa joen rannassa. Asuinrakennus edustaa Seinäjoen kaupunkialueella harvoja säilyneitä

uusrenessanssityyisiä 1800-luvun lopulle ajoittuvia asuinrakennuksia. Ulkorakennus tulisi myös huomioida kaavassa IV-luokassa.

Kuva 14. Joupin talonpoikaistalojen ryhmää Itikan risteyksestä päin.

Seinäjoen yleiskaava 1994, rakennusinventointi

Seinäjoen yleiskaavatyön yhteydessä on inventoitu yleiskaava-alueen rakennuskantaa vuonna 1995 ja Alakylässä on inventoitu 11 kohdetta (Tellervo Lahti). Yleiskaavainventoinnin kohde Huh-takallio on kantatien 67 varressa. Rakennus on ollut asumaton vuodesta 1990 lähtien. Rakennuksen luokitteluperuste oli rakennushistoriallinen. Pihapiirin rakennusten kunto on edellisestä inventoinnista heikentynyt.

Rakennus n:o	
Nyk. käyttö	tyhjiillään vuodesta 1990
Alkup. käyttö	asuinrakennus
Rak. aika	n. 1910
Suunnittelija	
Kerrosluku	1+ yläk. 2 lämmitettävää huonetta
Perusta	lohkokivi
Runko	hirsi, lyhytnurkka
Kattomuoto	satula
Kate	tiili, paljon sammalta
Vuoraus	vain nurkat vuorastut
Ulkovärit	hirsipinta maalattu keltamullalla, vuoril. vihreät, ovi keltainen
Kunto	muuten hyvä, alin hirsikerros huono, vuorilaudat kuluneet
Erityispiirteet	pihanpuolella katolla pieni frontoni, toisella puolella katossa mansardi- mainen iso frontoni, jonka kohdassa yläkerran toinen huone, koristeelli- set ikkunanpuut, molemmissa oäädyyissä päätykoristelautu myös mansardissa

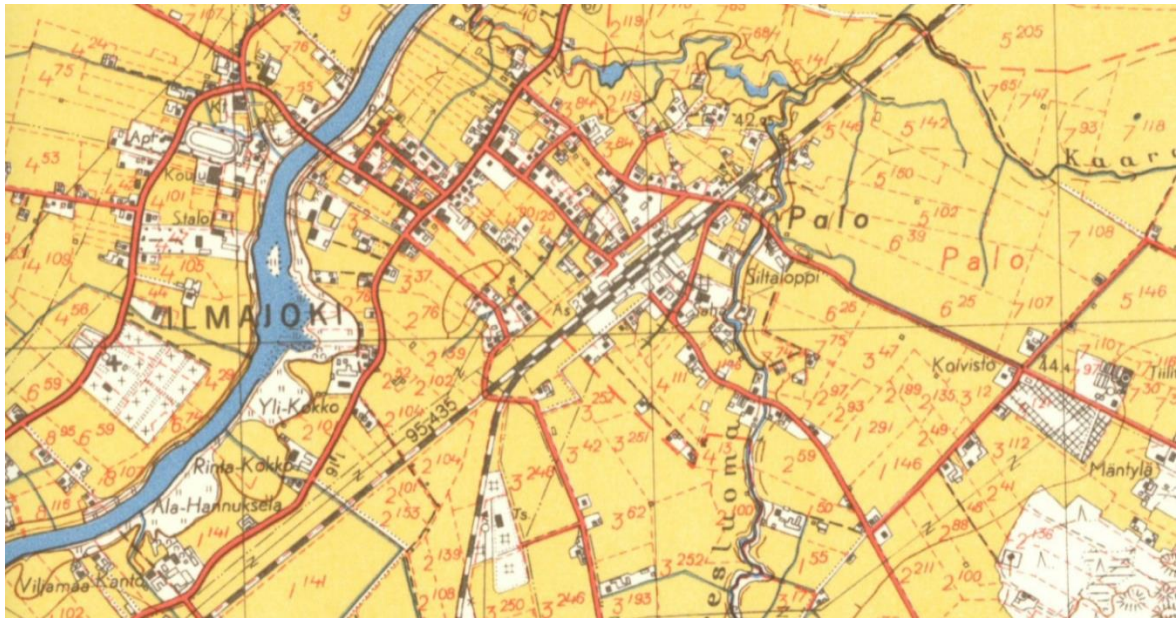
Kuva 15. Ote inventoitiraportista 1995 (oik.) ja päärakennus 2021.

Rakennussuojelu

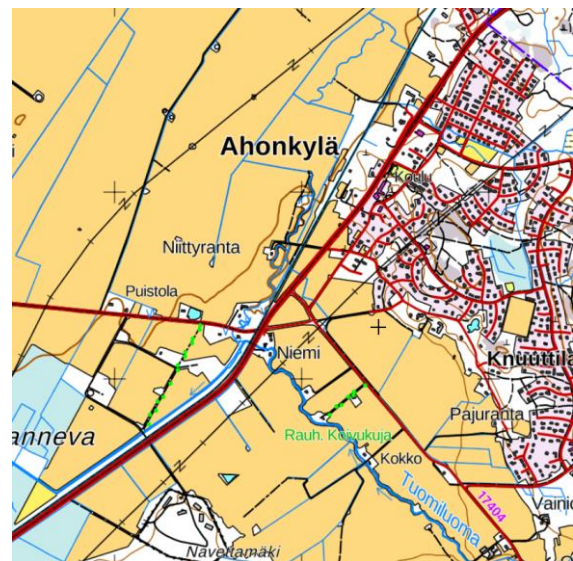
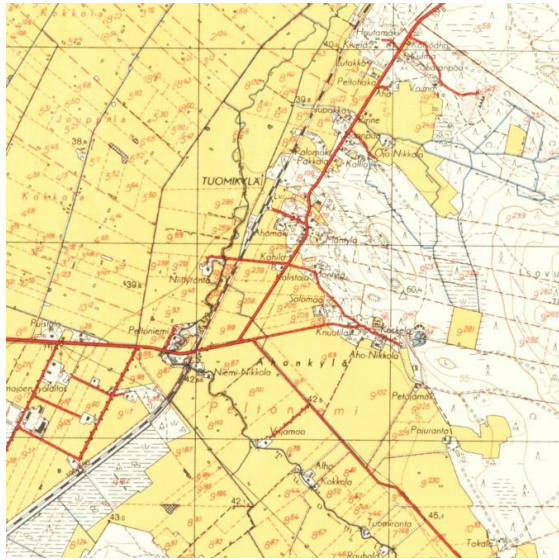
Ilmajoen kirkko on suojeltu kirkkolailla, Ilmajoen rautatieasema rautatiesopimuksella 1998, ja Yli-Lauroselan talo asetuksella 480/85. Seinäjoen keskustassa on suojeltu rakennussuojelulailla Aalto-keskus, Entisen suojeluskuntapiirin rakennukset ja Marttilan koulurakennus, kirkkolailla Lakeuden Ristin kirkko ja rautatiesopimuksella Seinäjoen rautatierakennuksia, rakennukset sijaitsevat yli 600 m etäisyydellä kantatien suunnittelualueesta.

1.5 Kartta-aineisto

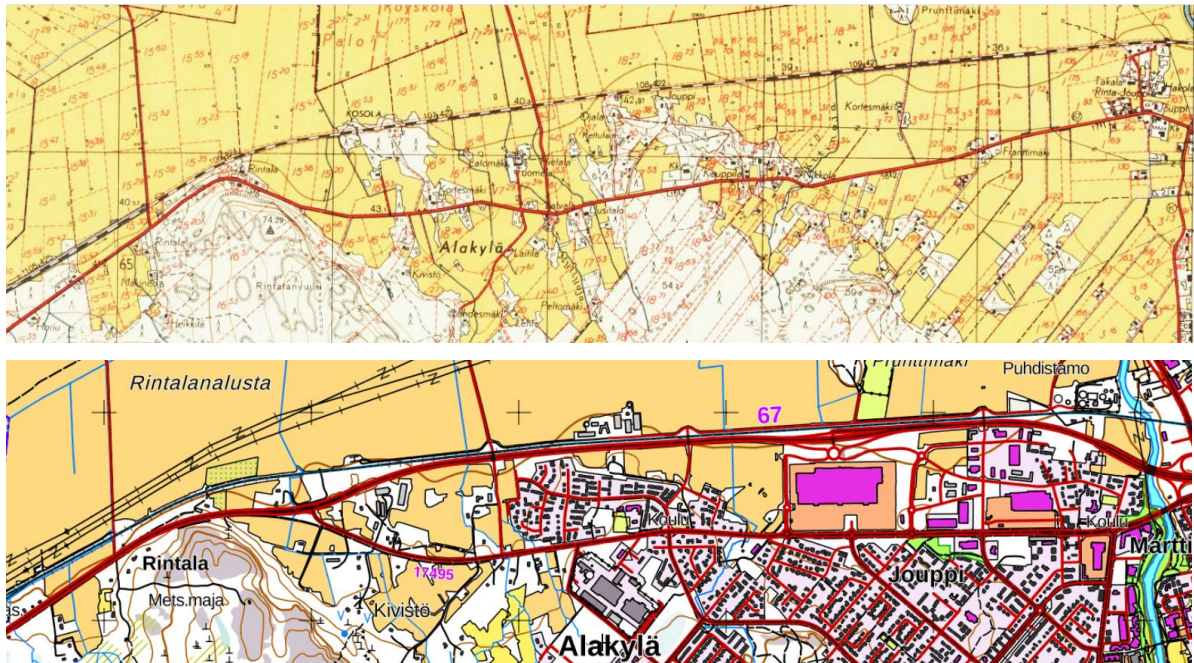
Kantatien varren kehitystä on tarkasteltu karttatarkasteluna vertaamalla vuosien 1953 (1954), 2021 peruskarttoja. Tarkastelujakson varhaisimmassa vaiheessa kantatietä 67 ei vielä ollut rakennettu ja alueita leimasivat laajat peltoalueet. Ilmajoella rautatien ja kirkonkylän välisellä alueella oli peltojen ympäröimänä keskustarakennetta. Ahonkylässä kylärakenne on pellon ja metsän reu-navyöhykkeessä. Työlaitoksen alue erottuu rakennuksineen ja teineen. Seinäjoella keskustan lännen puoleiset alueet ovat maatalousvaltaista aluetta asutuksen painottuessa kylämaisesta metsä- ja peltosaarekkeisiin.

Kuva 16. Otteet vuoden 1953 ja 2021 peruskartoista Ilmajoella (Peruskartat © Maanmittauslaitos).

Kuva 17. Otteet vuoden 1953 ja 2021 peruskartoista Ahonkylän kohdalla (Peruskartat © Maanmittauslaitos).

Kuva 18. Otteet vuoden 1954 ja 2020 peruskartasta Seinäjoen kohdalla (Peruskartat © Maanmittauslaitos).

1.6 Alueen historia

1800-luvun alussa Törnävän ruukin perustamisen aikaan Seinäjoki oli Ilmajoen syrjäinen kylä. Nykyinen kaupunkialue Seinäjoen länsipuolelta Ilmajolle saakka on ollut maaseutua vielä pitkälle 1900-luvun puoliväliin saakka. Nykyiselle Törnävän alueelle perustettu ruukki muutti Seinäjoen asemaa syrjäisestä maaseutualueesta ja Ruukin yhteyteen hankittiin mm. ruukille tilaksi Rintalan tila Alakylästä. Rautatieverkoston rakentuminen, Seinäjoen asema rautateiden risteysasemana 1880-luvulla ja Suupohjan radan rakentaminen 1910-luvulla vaikutti Seinäjoen ja Ilmajoen kehitykseen. Ahonkylään rautatien läheisyyteen on perustettu 1900-luvun alussa sekä Suoviljelylaitoksen koeasema että Ilmajoen työlaitos. Niiden toiminta on aikanaan ollut Ilmajoella merkittävä vaihe. Myöhemmin 1970-luvulle tultaessa myös kantatien rakentaminen on vaikuttanut alueitten kehitykseen ja kantatien varren ja Ahonkylän kehitykseen.

Ilmajoen keskusta on laajentunut ja Siltalan risteysalueen ympärille on rakentunut kaupallisten toimintojen aluetta ja rautatien ja kirkon välinen alue on kasvanut taajamaksi. Ahonkylässä varhainen rakennuskanta on sijoittunut metsän reunan selänteelle. Ahonkylän myöhempi rakentaminen on ollut lähinnä asuntoalueilla 1960-luvulta alkaen. Peltoalueet ovat säilyneet maatalouskäytössä. Taajamakehitys on ollut Seinäjoella voimakasta ja keskustarakenne on laajentunut kantatien eteläpuolella Alakylään saakka. Kaikkia tarkastelualueita leimaa sijoittuminen taajaman ja maatalousalueitten reuna-alueille.

1.7 Inventoinnin periaatteet ja kohdevalinta

Kartoitettavien rakennusten etäisyys kantatiestä on noin 200 m. Ilmajoen keskustan kohdalla kantatien 67 läheisyydessä inventoitaviksi ja kartoitettaviksi valikoitui *Ilmajoen rakennusperintö I – selvityksen kohteita*. Ahonkylän inventointikohteet ovat yleiskaavaa varten 2004 tehdyssä inventoinnissa suojelumerkinnän saaneet rakennukset, jotka sijaitsevat kantatien läheisyydessä yleiskaava-alueella. Muu Ahonkylän rakennuskanta kartoitettiin tien varresta ja pyrittiin tunnistamaan erityisesti jälleenrakennusaikakauden kohteita ja rakennusryhmiä kantatien läheisyydessä. Seinäjoella inventoitaviksi valittiin kantatien 67 varressa sijaitseva talonpoikainen pihapiiri, jota ei ollut aiemmin inventoitu. Lisäksi kartoitettiin asemakaavoittamattoman alueen rakennuskannasta ennen 1959 rakennettuja rakennuksia ja pyrittiin tunnistamaan maisemallisesti ja rakennushistoriallisesti arvokkaita rakennusryhmiä kantatien läheisyydessä. Yleiskaavatyötä varten 2017-2019 inventoidut kohteet ja Alakylän yleiskaavainventoinnin vuonna 1995 kohde kantatien läheisyydessä kartoitettiin. Maastokäynnin yhteydessä kuvattiin rakennukset ulkoapäin ja kirjattiin huomioita.

1.8 Inventoinnin menetelmät ja vaiheet

Inventoinnista tiedotettiin kiinteistönomistajia tiedotekirjeellä. Taustatyönä perehdyttiin kohteista ja alueesta löytyviin selvityksiin, aikaisempiin inventointiaineistoihin, suojelutietoihin sekä kartta-

aineistoihin. Maastotyöt tehtiin marraskuussa 2020, helmi-syyskuussa 2021. Inventoija kiersi ja valokuvasi kohteet sekä kantatien varren rakennuskantaa, kirjasi havainnot kohteista ja ympäristöstä sekä haastatteli asukkaita. Inventoinnin perusteella laadittiin inventoitavaksi valituista kohteista inventointikortit ja laadittiin inventointiraportti.

Pihapiirien arvosta tehtiin alustava arviointi vertaamalla pihapiirien nykytilaa aikaisempien inventointien arvoihin. Alustavissa arvoissa huomioitiin rakennushistoriallinen, historiallinen ja maisemallinen arvo. Inventointikortteihin on koostettu suojeluperuste-kohtaan kohteitten alustavat arvot, jonka on tehnyt inventointityön pohjalta inventoija Tanja Tarkkanen.

Kohteiden alustava arvotus on esitetty erillisellä lomakkeella. Liite 1

2. PÄÄTELMÄT

2.1 Tien varren rakennuskanta

Ilmajoki

Ilmajoella suunnittelualueen eteläpäässä on maatalousaluetta ja yksittäisiä maatilojen pihapiirejä ja pohjoispuolella tien vieressä kulkee rautatie. Rautatien ja kantatien väliselle alueelle sijoittuu lähempänä Siltalan risteystä Aamukuja, jonka varressa on sekä liikerakennuksia että asuinrakennuksia pääasiassa 1900-luvun alkupuolelta. Rautatien takana on taajamarakenteeseen liittyvä yksityiskäytössä oleva Ilmajoen rautatieasema. Kantatien eteläpuolella on maatalousaluetta, Ilmajoen teollisuusaluetta ja muutamia asuinrakennusten pihapiirejä. Risteyksen ympärillä on liikerakennuksia. Kantatien läheisyydessä tien eteläpuolella on hyvin säilyneet Huhta-Kahman talonpoikainen pihapiiri, pohjoispuolella tietä vanha maatilan päärakennus sekä tarkastelualueen länsisiosassa oleva Ala-Hannukselan talonpoikainen pihapiiri edustavat Ilmajoen vanhaa 1800-luvun arvokasta rakennuskantaa. Peltoaukioilla on säilynyt vielä jonkun verran jo harvinaistuneita latoja etäämmällä kantatiestä.

Inventoitavaksi valittiin Aamukujan ja Palontien risteysalueella oleva talonpoikainen päärakennus, jolla on ollut asemakaavassa suojelumerkintä (sr-1) sekä Huhta-Kahman (sr-1) ja Ala-Hannukselan pihapiirit (s-1)..

Kuva 19. Kantatien arvokkaiden talonpoikaisten rakennusten sijainti peruskartalla.

Kuva 20. Kantatien pohjoispuolen rakennuskantaa Ilmajoella. Vasemmalla Ilmajoen asema, oikealla Aamukujan asuinrakennuksia.

Kuva 21. Kantatien eteläpuolen asuinrakennuksia Ilmajoella, näkymä Sotamiehen kujalta.

Kuva 22. Siltalan risteystä koillisesta.

Kuva 23. Liike- ja teollisuusrakennuksia kantatien varressa Iimajoella.

Kuva 24. Kantatien itäpuolen peltomaisemaa Siltalan alueen pohjoispuolella. Maisemassa hallitsevat laajat peltonäkymät, ladot ja voimajohtolinjat.

Ahonkylä

Ahonkylän vanhempi asutus seuraa metsän reunavyöhykettä, 1920–50-luvun asutusta on myös kantatien varressa. Uudempi asutus sijoittuu Ahonkylän asuntoalueella kantatien itäpuolen metsäselänteelle ja kalliisille rinteille. Asuntoalueen rakennuksia erottaa kantatiestä viherkaista. Ahonkylän eteläpuolella olevan paikallisesti arvokkaan peltoalueen läpi virtaa Tuomiluoma ja sen varressa on muutamia pientaloja. Peltoalueet ovat säilyneet pääasiassa maatalouskäytössä. Ahonkylän arvokkainta rakennuskantaa on 1900-luvun alussa perustettu Suoviljelylaitoksen koeaseman päärakennus, Työlaitoksen rakennus, talonpoikaiset pihapiirit, Ahonkylän koulu sekä 1900-luvun pienten asuinrakennusten ryhmä.

Kantatien varressa on asuinrakennuksia kapeana nauhana ja pieninä ryhminä. Rakennukset ajoittuvat pääasiassa 1900-luvun puolivälin vaiheille, mutta joukossa on myös uudempia rakennuksia jopa 2000-luvulta. Kantatien ja rautatien välisellä alueella kuntarajalla on puistomaisesti asutusta sisältävä Ahonkylän teollisuusalue, jonka rakennuskanta tien läheisyydessä ajoittuu 1960-70-luvuille. Rakennukset eivät Ahonkylässä kantatien varressa muodosta yhtenäisenä hahmotettavia kokonaisuuksia asemakaavoitetun alueen ulkopuolella.

Inventoitavaksi valittiin kantatien läheisyydestä yleiskaavalla suojellut kohteet, joilla on ollut suojelumerkintä (sr-14 ja sr-15).

Kuva 25. Rauhoitettu koivukuja Tuomiluomaa ympäröivällä peltoalueella, Tuomiluoman peltoaluetta ja työlaitoksen koivukuja. Maisemassa hallitsevat laajat peltonäkymät, ladot ja voimajohtolinjat.

Kuva 26. Ahonkylän asemakaavalla suojeltuja rakennuksia kantatien läheisyydessä. Vasemmalta Ahonkylän koulu, pieniä asuinrakennuksia 1900-luvun alusta kuntarajalla.

Kuva 27. Ahonkylän yleiskaavalla suojeltuja rakennuksia kantatien läheisyydessä.

Kuva 28. Kantatien varren rakennuskantaa Ahonkylässä.

Kuva 29. Ahonkylän teollisuusalueella on asuinrakennuksia puistomaisessa ympäristössä.

Seinäjoen

Kantatien varsi on ollut vanhaa maanviljelysalueita, jossa on ollut lähinnä talonpoikaisia pihapiirejä, pienasumuksia sekä jälleenrakennusaikakauden asuinrakennuksia. Vanhin kantatien läheisyydessä sijaitseva rakennuskanta on rakennettu ennen tien rakentamista nykyiselle paikalleen ja rakennukset ovat sijainneet lähinnä peltojen ja metsän reuna-alueille.

Kantatien varressa on vielä maatalousrakennuksia ja maatalojen pihapiirejä tien molemmin puolin. Pääasiassa tien varren rakennuskanta on kuitenkin asuinrakennuksia pihapiireineen ja rakennukset muodostavat löyhän kylämäistä asutusta Suupohjantien läheisyyteen. Paikoin rakennuksia on tiiviisti kantatien varressa, yksittäin tai muutaman talon ryhminä. Niistä ei muodostu ajallisesti, tyyllisesti tai maisemallisesti merkittäviä ryhmiä tai aluekokonaisuuksia. Joukossa on yksittäisiä perinteisessä asussa säilyneitä asuinrakennuksia ja pihapiirejä, joista osalla on maisemallista ja rakennushistoriallista arvoa. Jälleenrakennusaikakauden rakennuskanta on kantatien varressa lähinnä yksittäisinä rakennuksina. Uudempaa rakennuskantaa on myös tien varresta yksittäin tai muutaman rakennuksen ryhminä.

Asemakaavoitetut uudet asuntoalueet sijaitsevat kantatien eteläpuolella Alakylässä ja Seinäjoen-kantatien rajaamalla alueella Joupissa. Asuinalueiden rakennuskanta on pääasiassa vuoden 1990 jälkeen rakentunutta pienkerrostalo-, rivitalo- ja omakotiasutusta. Joukossa on myös muutamia vanhempia pihapiirejä. Kantatien varteen on jäänyt yksittäisiä vanhoja pihapiirejä. Asuinrakennusten lisäksi alueella on nyt merkittävä kaupallisten rakennusten keskittymä. Arvokkainta osaa Seinäjoella kantatien varressa ovat Joupin talonpoikaiset pihapiirit ja Joupin koulu, jotka ovat maakunnallisesti arvokkaita sekä yksittäiset perinteisessä asussa säilyneet asuinrakennukset pihapiireineen. Moniin rakennuksiin on tehty ulkoasuun muutoksia rakennusajankohdan jälkeen.

Inventoitavaksi valittiin Suupohjan tien varressa oleva talonpoikainen pihapiiri, jota ei ole aikaisemmissa inventoinneissa inventoitu.

Kuva 30. Kantatien varren rakennuskantaa Seinäjoella.

Kuva 31. Perinteisessä asussa säilynyttä vanhempaa rakennuskantaa kantatien läheisyydessä.

Kuva 32. Asuinalueiden läheisyydessä on maatalousrakennuksia.

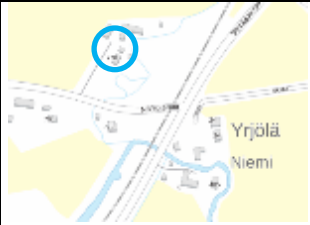
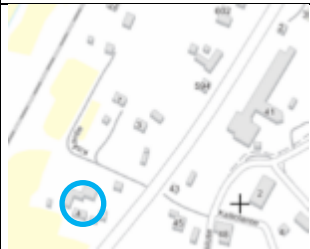
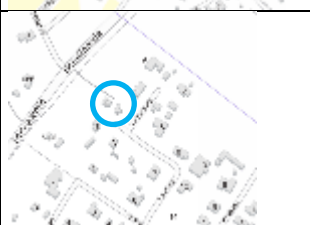

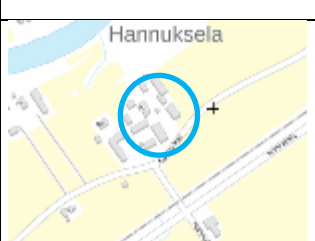
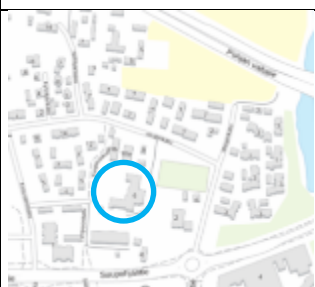
Kuva 33. Liikerakentamista kantatien läheisyydessä.

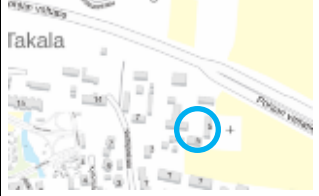
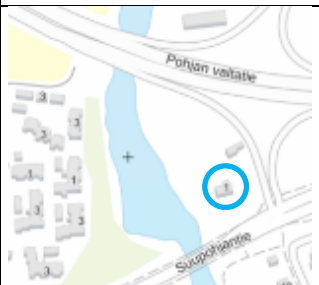

Kuva 34. Arvokasta rakennuskantaa kantatien eteläpuolella. Ylinnä Joupin ja Alakylän koulut, Alhaalla Joupin talonpoikaisrakennusten ja Pohdon pihapiirit kantatien vieressä.

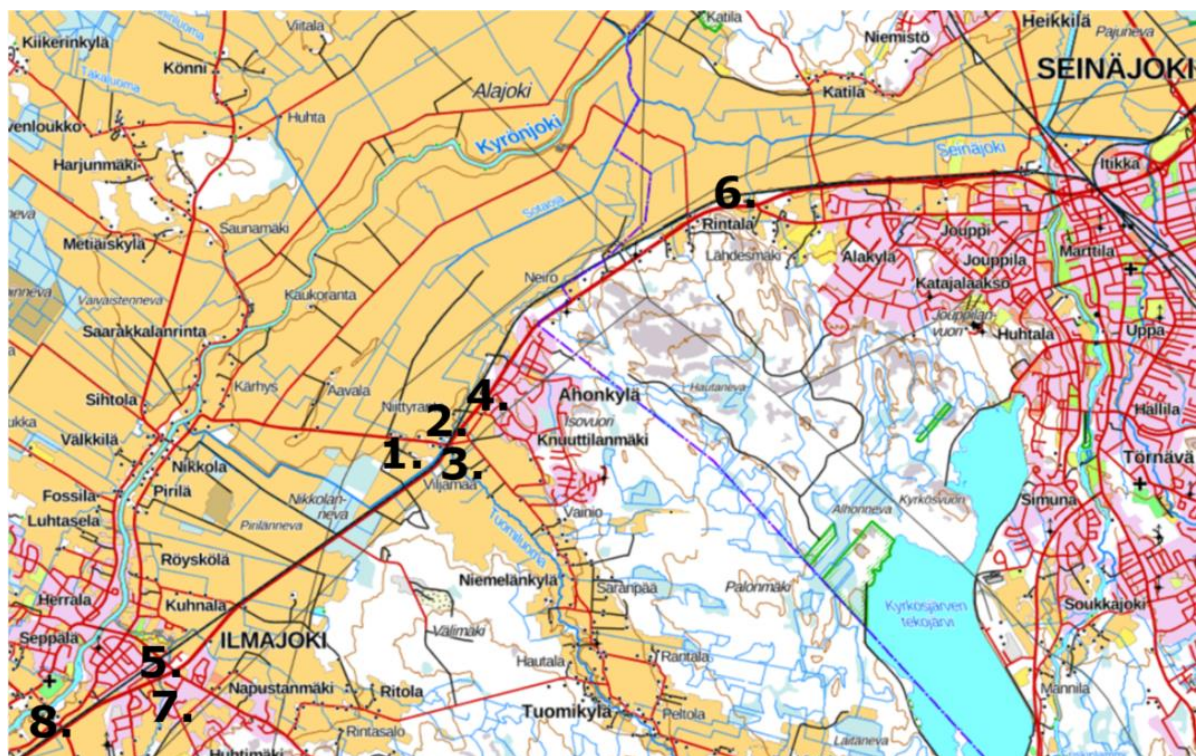
Valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat kohteet 200 m etäisyydellä kantatiestä 67						
V -Valtakunnallinen M-Maakunnallinen P-Paikallinen						
Sijainti Taustakartta©MML	Kohde/ Osoite	V	M	P	Aikaisemmat inventoinnit Suojelumääräys / Kaava	
	 Nikkolantie 757			x	Ahonkylän yleiskaavainventointi, 2004 sr-15 / Ahonkylän yleiskaava, 2006 N. 1920 Terijoelta siirretty entinen työsiirtolan virkailijoiden asunto, Rahkakorpi.	

	 Nikkolantie 770			x	Ahonkylän yleiskaavainventointi, 2004 sr-15 /Ahonkylän yleiskaava, 2006 1910-1913 Suoviljely-yhdistyksen päärakennus ja puisto-alue, Koeasema.
	 Seinäjoentie 485			x	Ahonkylän yleiskaavainventointi, 2004 sr-14 /Ahonkylän yleiskaava, 2006 1935 siirretty asuinrakennus (1888) ja talonpoikainen pihapiiri, Niemi-Nikkola.
	 Kiskontie 4			x	Ahonkylän yleiskaavainventointi, 2004 sr-15 /Ahonkylän yleiskaava, 2006 1898 siirretty talonpoikainen pihapiiri, Ahomäki.
	 Valtiontie 12	x			RKY2009 Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen inventointi 2016 Rautatiesopimus/ Ilmajoen keskustan osayleiskaava, 1992 1910 rakennettu Ilmajoen asema
	 Aamukuja 2			x	Ilmajoen rakennusperintö I, 1999 sr-1 / Siltalan risteyksen ympäristö ak, 2012 1860-luvun talonpoikainen asuinrakennus, Siltaloppi.
				x	Ahonkylän yleiskaavainventointi, 2004 sr-8 / Koulutien alue, ak, 2005 Ahonkylän koulu 1930
	 Varpurinne 2			x	Ahonkylän yleiskaavainventointi, 2004 sr-8 / Koulutien alue, ak, 2005 Pienasumus
	 Seinäjoentie 683			x	Ahonkylän yleiskaavainventointi, 2004 sr-8 / Koulutien alue, ak, 2005 Pienasumus

	 Voimantie 4		x	Ahonkylän yleiskaavainventointi, 2004 sr-8 / Koulutien alue, ak, 2005 Pienasumus
	 Oikotie 2		x	Maakuntakaava 2005 Ilmajoen rakennusperintö I, 1999 sr-1 / Antila-Paalutien alueen asemakaava, 1989 1700-1800-luvun talonpoikainen pihapiiri, Huhta-Kahma.
	 Idänpuolentie 153		x	Maakuntakaava 2005 Ilmajoen rakennusperintö I, 1999 s-1 / Keskustan osayleiskaava 1992 1800-luvun talonpoikainen pihapiiri, Ala-Hannuksela.
	 Suupohjantie 135		x	Seinäjoen yleiskaava 1994 1800-luvun talonpoikainen pihapiiri, Rintala.
	 Suupohjantie 167		x	Seinäjoen yleiskaava 1994 Talonpoikainen pihapiiri
	 Suupohjantie 123			Seinäjoen yleiskaava 1994, rakennusinventointi Talonpoikainen pihapiiri 1910-luvulta. Asumattomana 1990 lähtien, Huhtakallio.
	 Joupinkatu 6		x	Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen inventointi 2016 Etelä-Pohjanmaan uudemman rakennetun kulttuuriympäristön inventointi 2021 Seinäjoen keskustan osayleiskaava-alueen rakennusinventointi, 2019 Jouppi 13 K 58, 76-78, 1985 Joupin koulu, vanha osa 1923, uusi osa 1954
	 Niittäjäncatu 14		x	Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen inventointi 2016 Seinäjoen keskustan osayleiskaava-alueen rakennusinventointi, 2019 13 Jouppi K:T 2 osa, 3 osa, 4, 5 OSA, 6. 9, 10 /2005

					1800-luvun talonpoikainen pihapiiri, Takala/Harju
	 Niittäjänkatu 7		x		Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen inventointi 2016 Seinäjoen keskustan osayleiskaava-alueen rakennusinventointi, 2019 AM/s / 13 Jouppi K:T 2 osa, 3 osa, 4, 5, 2005 1800-luvun talonpoikainen pihapiiri, Rinta-Jouppi
	 Niittäjänkatu 5		x		Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen inventointi 2016 Seinäjoen keskustan osayleiskaava-alueen rakennusinventointi, 2019 Keskusta 1 K 1 OSA, 3, 46, Itikka 7 K 4, 5, 8, 15, 20, Jouppi 13 K 1, 2 osa 5, 78, 1988 1800-luvun talonpoikainen pihapiiri, YliJouppi/Hakola.
	 Suupohjantie 1			x	Seinäjoen keskustan osayleiskaava-alueen rakennusinventointi, 2019 Itikka 7 /Iikanpuisto, 1988 1800-luvun talonpoikainen pihapiiri, Pankki/Pohto.

3. INVENTOINTIKOhteet

Kuva 35. Inventointikohteitten sijainti, numero viittaa inventointikortin numeroon(Peruskartta©MML).

Kartoitettavien rakennusten etäisyys kantatiestä on noin 200 m. Inventoitavat kohteet ovat alun perin olleet asuinrakennuksia tai erilaisia asuinrakennusten tai maatalojen pihapiirejä. Kohteet

olivat kokonaisuutena säilyttäneet rakennusajan tyylipiirteitä muutoksista ja korjauksista huolimatta ja niiden maisemallinen ja rakennushistoriallinen arvo oli edelleen tunnistettavissa. Osa inventoitavista rakennuksista ei ollut enää asuinkäytössä. Inventointikohteet olivat maisemallisesti arvokkaita ja niistä useimmat sijaitsivat paikallisesti-, maakunnallisesti-, tai valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella tai niiden läheisyydessä.

Alueen kartoituksen yhteydessä ei tunnistettu yhtenäisenä hahmotettavia rakennuskokonaisuuksia tai -ryhmiä. Laajemmalla tarkastelualueella tunnistettiin Ilmajoella kantatien kaakkoispuolen peltoalue latoineen Siltalan – Napustanmäen pohjoispuolella, joka liittyi maisemallisesti kantatien luoteispuolella sijaitsevaan valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen.

Alla on yhteenvetotaulukko rakennusten arvoista ja maisema-alueista.

R = rakennushistoriallinen

H = historiallinen (asutushistoriallisesti arvokas, teollisuus-, kauppa- ja liikennehistoriallisesti arvokas, sivistyshistoriallisesti arvokas, aatehistoriallisesti arvokas, henkilöhistoriallisesti arvokas, sosiaalihistoriallisesti arvokas)

M = maisemallinen

Nro	Inventointikohde	Nykyinen kaava-merkintä	Kriteerit			Maisema-alue
			R	H	M	
1.	Nikkolantie 757	sr-15	x	x	x	Ilmajoen Alajoki, valtakunnallinen maisema-alue (VNP 1995) Ilmajoen Alajoen lakeusmaisema, EPO Valtak 2013
2.	Nikkolantie 770	sr-14	x	x	x	Ilmajoen Alajoki, valtakunnallinen maisema-alue (VNP 1995) Ilmajoen Alajoen lakeusmaisema, EPO Valtak 2013 Tuomiluoman purouoman paikallisesti arvokas maisema-alue (Ahonkylän yleiskaava)
3.	Seinäjoentie 485	sr-15	(x)	(x)	(x)	Valtakunnallisesti merkittävä Kyrönjoen maisema-alue (Ahonkylän yleiskaava) Tuomiluoman purouoman paikallisesti arvokas maisema-alue (Ahonkylän yleiskaava)
4.	Kiskontie 4	sr-15	x	x	x	
5.	Aamukuja 2	sr-1	x	x	x	Kyrönjokilaakson kulttuurimaisema, maakuntakaava 2005
6.	Suupohjantie 135		x	x	x	
7.	Oikotie 2	sr-1	x	x	x	Kyrönjokilaakson kulttuurimaisema, maakuntakaava 2005
8.	Idänpuolentie 153	s-1	x	x	x	Kurikan–Ilmajoen kulttuurimaisemat, EPO maak 2013

Inventoinnissa käytettiin seuraavia lähdeaineistoja:

- Peruskartta 2021. Maanmittauslaitos.
- Taustakartta. 2020. Maanmittauslaitos.
- Vanhat kartat. 1953, 1954, 1983, Maanmittauslaitos.
- Historialliset ilmakuvat, Maanmittauslaitos.
- Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2005, Etelä-Pohjanmaan liitto.
- Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, Valtioneuvoston päätös 1995
- Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet. Ehdotukset Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi, 2013. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.
- Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016–2017, Etelä-Pohjanmaan liitto ja Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo 2017

- Etelä-Pohjanmaan uudemman rakennetun kulttuuriympäristön inventointi, Etelä-Pohjanmaan liitto 2021
- Ilmajoen asemakaavoja; Palon ja Siltalan kunnanosan asemakaavan muutos ja laajennus, korttelit 70 293, ja 347-350, Siltalan risteyksen alue (kv 29.6.2012 § 38), 2012. Antila-Paalutien alueen asemakaava. Niemelän alue, ak, 2011 Ilmajoen kunta.
- Ahonkylän yleiskaava, 2006. Ilmajoen kunta.
- Ahonkylän yleiskaavainventointi, 2004. Ilmajoen kunta, Tiina Lehtisaari.
- Ilmajoen rakennusperintö I, 1999. Ilmajoen kunta, Maaria Mäntysaari.
- Kioski-inventointijärjestelmä (viitattu 10.9.2021)
- Seinäjoen karttapalvelu (viitattu 10.9.2021)
- Seinäjoen keskustan osayleiskaava-alueen rakennusinventointi 2019. Seinäjoen museot
- Seinäjoen keskusta-alueen rakennusinventointi ja toimenpide-ehdotukset osayleiskaavaa varten 2017. Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo
- Seinäjoen historia I, 1970, A.J. Alanen
- Seinäjoen rakennuskulttuuria, 2002. Seinäjoen Historiallinen yhdistys ry, Tellervo Lahti
- Seinäjoen yleiskaava 1994, Seinäjoen kaupunki
- Seinäjoen yleiskaava 1994, Rakennusinventointi (Alakylä), Seinäjoen kaupunki, Tellervo Lahti (1995)

LIITTEET

Liite 1. Alustava arvoluokitus

Liite 2. Inventointikortit

Kantatie 67- Ilmajoki-Seinäjoki rakennusinventointi alustava arvottaminen			Arviointiperuste		
Kohdenumero	kohde	Arvoperuste	R	H	M
Kohteitten alustava arvottaminen on tehty vertaamalla kohteitten nykytilaa kohteitten aikaisempien inventointien tilanteisiin. Tanja Tarkkanen, Niina Uusi-Seppä 30.9.2021			Merkinnän selite		
			Arvoluokka R = rakennushistoriallinen H = historiallinen M = maisemallinen		
1		Nikkolantie 575 Rakennus on siirretty Terijoelta. Rakennukseen on tehty siirron jälkeen muutoksia ja siinä on vaihdetut ikkunat ja ulko-ovet. Sen hahmo ja muoto on kuitenkin säilynyt. Rakennuksella on poikkeuksellista historiallista arvoa alueen viimeisenä säilyneenä Ilmajoen työlaitoksen rakennuksena ja lisäksi se on rakennushistoriallisesti ja historiallisesti arvokas Terijoelta siirretty huvilarakennus. Pihapiirillä on maisemallista arvoa. Rakennus ja ympäröivät maisemapuut sijaitsivat näkyvällä paikalla peltoaukealla valtakunnallisesti arvokkaan Ilmajoen Alajoki -maisema-alueen itäosassa erottuen sekä Nikkolantieltä että radan takaa kantatieltä. Rakennus on säilyttänyt arvonsa edelliseen inventointiin verrattuna.	x	x	x
2		Nikkolantie 770 Päärakennus on jugend-tyylinen asuinrakennus, joka on säilyttänyt rakentamisaikakohdan tyylipiirteensä ja olemuksen verrattain hyvin. Rakennukset ovat hyvässä kunnossa. Päärakennus, huvimaja ja puisto muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, jossa on säilynyt Suoviljely-yhdistyksen toimintaan liittyvät erityiset historialliset piirteet. Ulkorakennusten sijoittelu ja mittakaava tukevat kokonaisuutta. Pihapiiri ja ympäröivä puistoalue sijaitsevat valtakunnallisesti arvokkaan Ilmajoen Alajoki -maisema-alueen reunamilla ja ovat maisemassa arvokas lisä. Pihapiiri on säilyttänyt arvonsa edelliseen inventointiin verrattuna.	x	x	x
3		Seinäjoentie 785 Niemi-Nikkolan päärakennukselle talousrakennuksineen ja pihapiireineen on Vaasan lääninhallitus tehnyt rakennussuojelupäätöksen 23.4.1993, johon liittyy suojelumääräyksiä. Vuonna 1935 siirretty asuinrakennus edustaa tyyppillistä talonpoikaista rakennustyyliä. Asuinrakennus on säilyttänyt hyvin rakennusajan tyylipiirteet ja se on hyvässä kunnossa. Yhdessä puorin kanssa se edustaa pihapiirin varhaisinta rakennuskantaa. Pihapiiri on täydentynyt vuosikymmenien aikana ja rakennukset ovat hyvä esimerkki maaseudulla tapahtuneesta kehityksestä. Kokonaisuus on mittakaavaltaan ja tyylistään harmoninen. Pihapiiri on tärkeä osa pelloille näkyvää kylämaisemaa. Pihapiiri on säilyttänyt arvonsa edelliseen inventointiin verrattuna.	x	x	x
4		Kiskontie 4 Asuinrakennus ja muita pihapiirin rakennuksia on siirretty uusjaon yhteydessä 1898. Rakennusta on jatkettu siirron jälkeen ja siihen on tehty muutoksia rakentamalla umpikuisti 1910-luvulla, 1950-luvulla vuoraamalla ja vaihtamalla ikkunoita eteläsvulle. Pihapiirissä on runsaasti piharakennuksia, jotka on siirretty päärakennuksen kanssa samaan aikaan tai 1900-luvun alkuvuosikymmeninä. Pihapiiriin ei ole kohdistunut muutoksia viime vuosikymmeninä ja se sijaitsee näkyvällä paikalla peltoaukealla valtakunnallisesti arvokkaan Ilmajoen Alajoki -maisema-alueen itäpuolella erottuen pellon takaisessa rinteessä kantatieltä. Pihapiiri on ollut asumaton jo edellisen inventoinnin aikaan. Pihapiiri rakennuksineen on säilyttänyt Ahonkylän yleiskaavan inventoinnin mukaisia arvoja. Asumattoman pihapiirin rakennusten kunnan heikkeneminen aikaisempaan inventointiin verrattuna on vähentänyt pihapiirin rakennusten rakennushistoriallista, historiallista ja maisemallista arvoa. Pihapiiri on edelleen maisemallinen kokonaisuus.	(x)	(x)	(x)

Kantatie 67- Ilmajoki-Seinäjäki rakennusinventointi alustava arvottaminen			Arviointiperuste		
Kohdenumero	kohde	Arvoperuste	R	H	M
 5	Aamukuja 2	Vanha päärakennus on perinteinen talonpoikainen asuinrakennus, joka on säilyttänyt rakentamisajankohdan tyylipiirteensä ja olemuksen verrattain hyvin lukuunottamatta pohjoisen puolen maisemaan avautuvaa pääjulkisivua, jonka ilme muuttunut merkittävästi kuistin purkamisen myötä. Lisäksi pihapiirin muut vanhat hirsirakennukset ovat poistuneet, mikä on vähentänyt pihapiirikokonaisuuden historiallista ja maisemallista merkitystä. Vanha päärakennus säilyttänyt Ilmajoen rakennusperintö I -inventoinnin mukaisia rakennushistoriallisia arvoja kuistin purkamisesta huolimatta. Pihapiirin maisemalliset ja historialliset arvot ovat vähentyneet samanaikaisten piharakennusten poistuttua sekä lähiympäristön muututtua perinteisestä maaseutuymäristöstä kaupallisen toiminnan alueeksi sekä liikennealueeksi.	(x)	(x)	(x)
 6	Suupohjantie 135	Pihapiirin historia liittyy Seinäjoen historian kannalta merkittävään Östermyran ruukin historiaan ja alueen asutushistoriaan. Alun perin 1800-luvun pihapiirissä on aikakaudelta säilynyt aitta, kivinavetta ja sauna. Kivinavetta on merkittävästi muutettu rakennus, jonka ulkoiseen hahmoon on tehty merkittäviä muutoksia. Alkuperäisiä tai alkuperäisen kaltaisena kunnostettuja rakennuksen osia on kuitenkin mahdollista edelleen tunnistaa. Luhtiaitta sekä kantatien eteläpuolella oleva pihapiirin entinen aitta ovat säilyneisyydeltään hyvin säilyneitä rakennuksia, jotka on säilyneet alkuperäisenä, tai muutokset ovat olleet niin pieniä, että alkuperäinen ilme on säilynyt. Pihapiirin rakennukset muodostavat yhtenäisen maisemaan sopivan kokonaisuuden.	x	x	x
 7	Oikotie 2	Aikaisemman inventoinnin mukaan Huhta-Kahman talo on merkittävä kulttuurihistoriallisesti; todennäköisesti Palonkylän iäkkäämpänä rakennuksena, ja rakennushistoriallisesti; paikkakunnalle erittäin tyypillisen rakennusperinteen esimerkkinä. Kohde on maisemallisesti merkittävä tasapainoisen ympäristökokonaisuuden ja alkuperäisen Tuoresluoman ranta-asutuksen esimerkkinä. Aikaisemman inventoinnin arvot ovat pääpiireissään säilyneet. Rakennukset ovat hyvin säilyneitä ja ne ovat säilyneet alkuperäisinä tai muutokset ovat niin pieniä, että alkuperäinen ilme on säilynyt.	x	x	x
 8	Idänpuolentie 153	Aikaisemmassa 1999 kohde on arvotettu seuraavasti: Rakennushistoriallisesti; aikakaudelle ominaisten rakennustaiteellisten ja teknisten arvojen esimerkkinä. Rakennuskannan yleisilme on muutoksista huolimatta säilynyt alkuperäisen kaltaisena, koska listoitusten ja kehysten yksityiskohdat on säilytetty kokonaisuudessaan, vuorausten sekä useiden rakenteellisten yksityiskohtien ominaisuudet ovat pysyneet muuttumattomina ja osittain uusittujen aukotusten malli ja mittasuhteet noudattavat edeltäjänsä. Rakennustaiteellisesti ja -teknisesti arvokkaita ovat mm. useat eri tavoin ositetut ikkunankarmit ja iäkkäät lasiosat, voimakkaasti profiloitu friisi, päätykolmioiden kissanpenkit, 9-ruutuiset kruunupeilein koristellut ikkunat, päärakennuksen puoliranskalaiset rokokoo-ovet ranskalaisine saranoineen, syytinkituvan kama-naikkunallinen täysranskalainen pariovi, pienen aitan empirelaudoitettu pienaovi, vinoristikoristeiset käsijohdepuut ja ruokapuorin vellikello sekä lukuisat omaleimaiset listoitukset, heloitukset, lukot ja saranat. Maisemallisesti; Kohde on maisemallisesti merkittävä sekä kylänraitin ja iäkkään joenranta-asutuksen osana että harvinaisen tasapainoisena esimerkkinä eri-ikäisen rakennuskannan muodostamasta pihapiiristä. Kivinavetta ja harvinaisen tiivis pihapiiri erottuvat ympäristöstään huomattavina katseenvangitsijoina. Aikaisemman inventoinnin arvot ovat edelleen säilyneet. Rakennukset ovat hyvin säilyneitä ja rakennukset ovat säilyneet alkuperäisinä tai muutokset ovat niin pieniä, että alkuperäinen ilme on säilynyt	x	x	x

**KANTATIE 67 ILMAJOKI-
SEINÄJOKI
RAKENNUSINVENTOINTIKORTIT**

KOHTEEN SIJAINTI	
Kohteen osoite	Nikkolantie 757
Kiinteistönnumero	145-421-20-27

PIHAPIIRIN KUVAUS	
Pihapiiri sijaitsee näkyvällä paikalla peltoaukealla Nikkolantien eteläpuolella. Pihapiirissä on asuinrakennus sekä ulkorakennus ja aluetta reunustaa maisemamännyt.	 MML taustakarttaan on merkitty pihapiiri sinisellä katkoviivalla.

RAKENNUKSEN KUVAUS	
Nykyinen käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Entinen käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Rakennusvuosi	1920 (1914 rak.rekisteri)
Suunnittelija	
Kerroskorkeus	2
Perustus	kivi
Runkomateriaali	hirsi
Katon muoto ja materiaali	taitekatto, saumattu peltikate
Julkisivun väri ja materiaali	vaalea pystyrimalauta
Muuta	Puoliympyrän muotoinen ikkuna päädyssä alkuperäinen.

RAKENNUSHISTORIA	
Rakennus on siirretty paikalleen noin 1920 ja siinä porakiviperustus, joka on kivipilarien ja puusiltojen (haastattelutieto) varassa. Hirsirakenteisessa lyhytnurkkaisessa rakennuksessa on vaalea pystyrimoitettu lautaverhoilu ja valkoiset nurkka- ja vuorilaudat. Päätykolmiossa on alkuperäinen puoliympyrän muotoinen rukki-ikkuna. Rakennuksen muut ikkunat ovat pääosin 1900-luvun puolivälistä ja toisen kerroksen osalta todennäköisimmin 1970-luvulta. Vuorilaudoitukset ja ulko-ovet ovat ikkunoiden kanssa samalta aikakaudelta. Rakennuksessa on kaarevalapainen taitekatto ja saumattu peltikate, sekä päädyissä kissanpenkit. Kuisti on pulpettikattoinen ja sen yläpuolella on metallikaiteinen parveke. Toinen sisäänkäynti on pohjoiskulmauksessa. Sen kattomuoto on kissanpenkeillä varustetun taitekaton ja pulpettikaton yhdistelmä. Pihapiiri näkyy sekä pohjoisen puolelta Nikkolantieltä että radan takaa kantatieltä peltomaiseman saarekkeena. Rakennus on siirretty nykyiselle paikalleen Terijoelta. Siirto ajoittuu todennäköisesti noin vuoteen 1920. Alueelle on rakentunut Ilmajoen varavankila 1911-1920. Rakennuksessa on siirron jälkeen ollut Suomen vankeinhoitolaitoksen työsiirtolan virkailijoiden asuntoja ja myöhemmin 1937 lähtien Naisten työlaitoksen toiminnan alkaessa mm. sen työnjohtajan asunto. Haastattelutiedon mukaan rakennus on toiminut myös lääkärin talona. Rakennus on tyylillisesti ns. Terijokihuvila. Nyt rakennus on viimeisin jäljellä oleva rakennus Ilmajoen työlaitoksen rakennuksista. Rakennus on yksityisessä omistuksessa.	

KAAVATILANNE	
Pihapiiri on yleiskaavassa osoitettu pientalovaltaiseksi asuntoalueeksi. Rautatien länsipuolen peltoalueille on osoitettu maisemallisesti arvokas alue, Ilmajoen Alajoen arvokas kulttuurimaisema-alue (ma). Pihapiiri sisältyy Tuomiluoman purouoman edustavalle maisema-alueelle (ma-1). Pihapiiriä reunustaa valtakunnallisesti arvokas Ilmajoen Alajoen maisema-alue, joka on osoitettu maisemallisesti arvokkaana peltoalueena (MA-1). Pihapiirin länsipuolelle on työlaitoksen koivukuja, joka on osoitettu maisemallisesti arvokkaana alueena (ma-3). Kohde sisältyy valtakunnallisesti arvokkaalle Kyrönjoen kulttuurimaisema-alueelle (ma-4). Asuinrakennukselle on osoitettu suojelumerkintä (sr-15). Kohteen rakennusten korjaus- ja muutostyömenpiteet tulee toteuttaa siten, että kohteen rakennustaiteellinen, kulttuurihistoriallinen ja maisemallinen merkitys säilyvät.	

SUOJELUPERUSTE

Rakennus on siirretty Terijoelta n. 1920. Rakennukseen on tehty siirron jälkeen muutoksia ja siinä on vaihdetut ikkunat ja ulko-ovet. Sen hahmo ja muoto on kuitenkin säilynyt. Rakennuksella on poikkeuksellista historiallista arvoa alueen viimeisenä säilyneenä Ilmajoen työlaitoksen rakennuksena ja lisäksi se on rakennushistoriallisesti ja historiallisesti arvokas Terijoelta siirretty huvilarakennus. Pihapiirillä on maisemallista arvoa. Rakennus ja ympäröivät maisemapuut sijaitsevat näkyvällä paikalla peltoaukealla valtakunnallisesti arvokkaan Ilmajoen Alajoki -maisema-alueen itäosassa erottuen sekä Nikkolantieltä että radan takaa kantatieltä.

Pihapiiri rakennuksineen on säilyttänyt Ahonkylän yleiskaavan inventoinnin mukaiset arvot.

VALOKUVIA

Rakennus pihatien suunnasta.

Sivu kaakkoon.

Pääty koilliseen.

Sivu luoteeseen.

Pääty lounaaseen

Kivijalan yksityiskohta.

Syöksytorvi ja räystäään yksityiskohta.

Rakennukset pihatien varresta lännestä.

ULKORAKENNUKSET, KUVAUS JA VALOKUVAT

Ulkorakennus: Piihapiirissä on lautaverhoiltu ulkorakennus, joka on rakennettu noin 1960.

Ulkorakennus luoteesta pihan puolelta

Pihatielle näkyvä pääty.

LÄHTEET	NIMI JA PÄIVÄMÄÄRÄ
Haastattelutieto maastokäynnillä 26.11.2020, kiinteistön asukas. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, Valtioneuvoston päätös 1995 Ahonkylän yleiskaava. 12.10.2006 Epävirallinen rakennus- ja huonerekisteriote, 2020, Ilmajoen kunta KIOSKI-inventointitietojärjestelmä: Ilmajoki, Ahonkylän yleiskaavainventointi 2004, Tiina Lehtisaari	Tanja Tarkkanen 5.12.2020

KOHTeen SIJAINTI	
Kohteen osoite	Nikkolantie 770
Kiinteistönumero 145-421-9-1358, 145-421-9-74	

PIHAPIIRIN KUVAUS	
Pihapiiri sijaitsee Nikkolantien ja Seinäjoki-Kaskinen radan läheisyydessä. Lähinnä Nikkolantietä on runsaspuustoinen puulajipuisto. Rakennusryhmä on tiestä etäämmällä. Asuinrakennus on kuusikujan reunustaman pihatien jälkeen aukeavalla pihamaalla ensimmäinen rakennus. Pihapiirin vierestä avautuu kilometrien laajuinen peltomaisema Alajoen pelloille.	MML taustakarttaan on numeroitu rakennukset sinisillä numeroilla.

RAKENNUKSEN KUVAUS 1. Asuinrakennus	
Nykyinen käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Entinen käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Rakennusvuosi	1910-1913, 1989
Suunnittelija	
Kerrokorkeus	2
Perustus	kivi, betoni
Runkomateriaali	hirsi, lyhyt nurkka
Katon muoto ja materiaali	satula-/säterikatto, monimuotoinen, saumattu peltikate
Julkisivun väri ja materiaali	vaalean vihertävä vaaka panelointi
Muuta	valkopuutteiset ruutuikkunat, tummanvihreät vuorilaudoitukset sekä nurkkalaudoitukset, alkuperäinen Eliel Saarisen suunnittelema kakluuni (haastattelutieto)
RAKENNUSHISTORIA	
1910-1913 rakennettu asuinrakennus edustaa jugendia ja siinä on satulakatto, jossa on erilaisia kattomuotoja auma- ja säterikatosta kaarevaan harjalinjaan. Katon lappeella ja päädyissä on erilaisia ikkunoita ja tympanon-koristeita. Alkuperäisiä koristeaiheita on runsaasti jäljellä. Rakennukseen on tehty peruskorjaus (1989), jonka yhteydessä sisäänkäyntiin on tehty muutoksia ja uusi sisäänkäynti on lisätty rakennuksen kaakkoissivulle. Aikaisemmassa pääsisäänkäynnissä on ollut kulku tilanhoitajan tiloihin ja työntekijöiden puolelle (haastattelutieto). Pääsisäänkäynnin katoksen rakennusosia on siirretty kaakkoissivun sisäänkäynnin yhteyteen peruskorjauksen yhteydessä. Rakennuksen ikkunat on vaihdettu aikaisempien korjausten yhteydessä, mutta ikkunajako ja vuorilaudoitukset on ennallaan. Kaakkoissivulle on rakennettu terassi. Asuinrakennus on rakennettu Suomen Suoviljely-yhdistyksen Ilmajoen koeaseman tilanhoitajan asunnoksi ja koeaseman tiloiksi 1910-1913. Ensimmäinen asukas on ollut agronomi Rautakoski (>1924), jonka jälkeen tehtävää hoiti presidentti P.E. Svinhuvudin poika Eino Svinhuvud. Koeasema toimi vuoteen 1935. Maastokäynnin yhteydessä asukas kertoi, että presidentti Svinhuvudille pysäytettiin usein juna hänen saapuessaan vierailulle poikansa luokse. Tila on ollut vuodesta 1937 yksityisessä omistuksessa.	
KAAVATILANNE	
Pihapiiri on yleiskaavassa osoitettu pientalovaltaiseksi asuuntoalueeksi ja Tuomiluoman purouman edustava maisema-alue (ma-1) rajautuu siihen. Rautatien länsipuolen peltoalueille on osoitettu	

maisemallisesti arvokas alue, Ilmajoen Alajoen arvokas kulttuurimaisema-alue (ma). Pihan poikki virtaavan Tuomiluoman ranta-alueet on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeäksi alueeksi (luo). Pihapiiriä reunustaa valtakunnallisesti arvokas Ilmajoen Alajoen maisema-alue, joka on osoitettu maisemallisesti arvokkaana peltoalueena (MA-1). Kohde sisältyy valtakunnallisesti arvokkaalle Kyrönjoen kulttuurimaisema-alueelle (ma-4). Koeaseman rakennukselle on osoitettu suojelumerkintä (sr-15). Kohteen rakennusten korjaus- ja muutostöimenpiteet tulee toteuttaa siten, että kohteen rakennustaiteellinen, kulttuurihistoriallinen ja maisemallinen merkitys säilyvät.

SUOJELUPERUSTE

Päärakennus on jugend-tyylinen asuinrakennus, joka on säilyttänyt rakentamisajankohdan tyylipiirteensä ja olemuksen verrattain hyvin. Rakennukset ovat hyvässä kunnossa. Päärakennus, huvimaja ja puisto muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, jossa on säilynyt Suoviljely-yhdistyksen toimintaan liittyviä erityisiä historiallisia piirteitä. Ulkorakennusten sijoittelu ja mittakaava tukevat kokonaisuutta. Pihapiiri ja ympäröivä puistoalue sijaitsevat valtakunnallisesti arvokkaan Ilmajoen Alajoki -maisema-alueen reunamilla ja ovat maisemassa arvokas lisä.

Pihapiiri rakennuksineen on säilyttänyt Ahonkylän yleiskaavan inventoinnin mukaiset arvot.

VALOKUVIA

Näkymä pohjoisesta.

Sivu luoteeseen.

Pääty lounaaseen.

Sivu kaakkoon.

Pääty koilliseen.

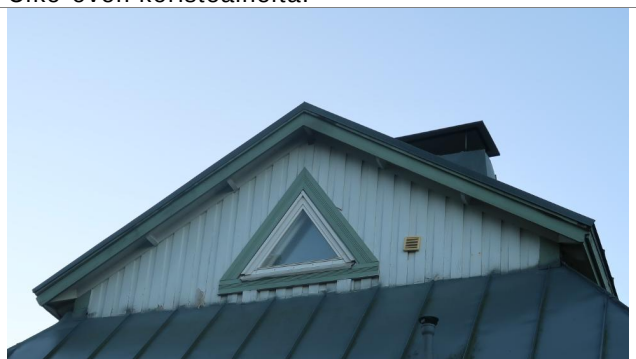
Eliel Saarisen suunnittelema kakluuni.

Ulko-oven koristeaiheita.

Tympano-koriste rakennuksen luoteissivulla

Päätykolmion ikkuna

Erilaisia ikkunoita lappeilla.

Räystään kannattimet

Syöksytorven pää ja vuorilaudoituksen koristeaiheita.

Näkymä idästä.

ULKORAKENNUKSET, KUVAUS JA VALOKUVAT

2. Huvimaja: Asuinrakennuksesta johtavan pihakäytävän päässä sijaitsee huvimaja 1910-luvulta. Siinä on säilynyt rakennusajankohdan piirteitä. Koristeaiheita on korvattu uusilla ja huvimajassa on peltikate. Rakennus on muuten säilyttänyt mittasuhteensa ja olemuksensa verrattain hyvin.

3. Vanha kuivaamorakennus. Viljankuivaamona käytetty rakennus on alun perin rakennettu koeaseman tutkimuskäyttöön. Todennäköinen rakennusajankohta on 1910-luvulla. Rakennuksessa on haastattelutiedon mukaan ollut koeasema-aikana yläkerrassa laboratorio- ja asuintiloja. Tämän jälkeen siihen on kuitenkin tehty muutoksia käyttötarkoituksen muututtua. Nyt rakennus on lähinnä varastokäytössä. Rakennus on kiviperustalla ja siinä on peltikate. Rakennuksen ensimmäinen kerros on hirsirakenteinen ja rakennus on verhoiltu pystylomalaudoituksella.

4. Ulkorakennus 1970-luvulta.

Pihan puoleinen pääty.

Rakennuksen takaosia

5. Ulkorakennus 1980-luvulta.

6. Pihasauna. Päärakennuksen läheisyydessä on uudehko pihasauna. Taustalla on huvimaja.

Puisto

Pihapiiriä ympäröi runsaspuustoinen havupuuvaltainen puisto, jonka läpi virtaa mutkittileva luoma. Puiston perustana on alkuperäisellä paikallaan oleva pihatie, jota reunustavat pihdat. Huvimajalle johtava käytävä on myös alkuperäisellä paikallaan. Luoman yli on kaksi siltaa. Puistossa on mm. alkuperäisiä siperianlehtikuusia ja siperianpihtoja sekä sembramäntyä. Siperianlehtikuusesta on harvinainen riippuvaoksainen muunnos. Puistossa on sorakäytäviä.

Sisääntulotietä reunustaa pihta-aidanne

Huvimajalle johtava pihakäytävä on alkuperäisellä paikallaan.

Riippuvaoksainen siperianlehtikuusi.

Kuusiryhmä luoman varressa

Silta

Silta

Laavu

Alajokipellot

LÄHTEET	NIMI JA PÄIVÄMÄÄRÄ
Haastattelutieto maastokäynnillä 26.11.2020, kiinteistön asukas. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, Valtioneuvoston päätös 1995 Ahonkylän yleiskaava. 12.10.2006 Epävirallinen rakennus- ja huonerekisteriote, 2020, Ilmajoen kunta KIOSKI-inventointitietojärjestelmä: Ilmajoki, Ahonkylän yleiskaavainventointi 2004, Tiina Lehtisaari	Tanja Tarkkanen 1.12.2020

KOHTEEN SIJAINTI	
Kohteen osoite	Seinäjoentie 485
Kiinteistönumero	145-421-8-212

PIHAPIIRIN KUVAUS	
Kantatien 67 varressa olevaan pihapiiriin kuuluu lähinnä kantatietä ulkorakennuksia ja etäämmällä Tuomiluoman niemessä oleva päärakennus. Rakennusryhmä näkyy Tuomiluoman rantapuuston ja pihapiirin kasvillisuuden lomasta kauas peltoaukealle sekä etelästä että pohjoisesta.	 MML taustakarttaan on numeroitu rakennukset sinisillä numeroilla.

RAKENNUKSEN KUVAUS 1.	
Nykyinen käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Entinen käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Rakennusvuosi	1888, siirretty 1935
Suunnittelija	
Kerroskorkeus	1½
Perustus	kivi
Runkomateriaali	hirsi
Katon muoto ja materiaali	satula/harja, saumattu peltikate
Julkisivun väri ja materiaali	punaiseksi maalattu hirsi
Muuta	Ensimmäisen kerroksen ikkunat ovat kolmiruutuiset T-ikkunat ja koristeelliset vuorilaudat. Toisen kerroksen matalissa ullakkoikkunoissa on ristipuitteet ja yksinkertaisempi vuorilaudoitus.

RAKENNUSHISTORIA	
Asuinrakennus oli rakennettu Tuomikylän Nurmelan taloksi 1888, mistä se on siirretty paikalleen vuonna 1935. Rakennuksessa oli tuolloin tupa, sali, porstua ja kolme kamaria. Rakennuksen sisätiloihin on tehty myöhemmin muutoksia. Rakennus edustaa tyypillistä talonpoikaista rakennustyyliä 1800-1900-lukujen vaihteesta. Rakennus on hirsirakenteinen, kiviperustuksella ja siinä on uusi saumattu peltikate. Päätyräystäillä on kissanpenkit. Päätykolmiot sekä räystäiden alustat on korostettu keltapohjaisella laudoituksella, jossa on valkoinen pystyrimoitus. Rakennus on muutoin punaiseksi maalatulla hirsipinnalla. Hirsiseinän tukena on päädyssä följärit sekä sivuilla ja päädyissä on valkoiset pystylaudat. Ikkunoiden ja ulko-oven vuorilaudoituksessa vinoneliö koristeaihteita. Rakennuksen kuisti on lautaverhoiltu punainen umpikuisti. Löyhä kyläasutuksen nauha ulottuu Tuomiluoman vartta kantatielle saakka. Rakennusryhmä sijaitsee Tuomiluoman varressa laajalla luoman molemmille puolille avautuvalla peltoaukealla. Se näkyy etäälle niin peltomaisemassa kuin kantatien maisemassakin.	

KAAVATILANNE	
Pihapiiri on yleiskaavassa osoitettu maatalousalueeksi (MT) ja pihapiirin rakennuksille on osoitettu suojelumerkintä (sr-14), jonka mukaan Niemi-Nikkolan päärakennus pihapiireineen on suojeltu Lääninhallituksen BA-407 mukaisesti. Pihapiiri sisältyy Tuomiluoman purouoman edustavalle maisema-alueelle (ma-1). Pihapiiri kuuluu valtatiealueelle. Kantatien itäpuolelle on osoitettu kevyenliikenteen reitti. Kohde sisältyy valtakunnallisesti arvokkaalle Kyrönjoen kulttuurimaisema-alueelle (ma-4).	

SUOJELUPERUSTE	
Niemi-Nikkolan päärakennukselle talousrakennuksineen ja pihapiireineen on Vaasan lääninhallitus tehnyt rakennussuojelupäätöksen rakennussuojelulain perusteella 23.4.1993. Suojelupäätökseen liittyy suojelumääräyksiä. Vuonna 1935 siirretty asuinrakennus edustaa tyypillistä talonpoikaista rakennustyyliä 1900-luvun alun tyylipiirtein. Asuinrakennus on säilyttänyt hyvin rakennusajan tyylipiirteet ja se on hyvässä kunnossa. Yhdessä puorin kanssa se edustaa pihapiirin varhaisinta rakennuskantaa. Pihapiiri on täydentynyt	

vuosikymmenien aikana ja rakennukset ovat hyvä esimerkki maaseudulla tapahtuneesta kehityksestä. Kokonaisuus on mittakaavaltaan ja tyyliltään harmoninen. Pihapiiri on tärkeä osa pelloille näkyvää kylämaisemaa.

Pihapiiri rakennuksineen on säilyttänyt Ahonkylän yleiskaavan inventoinnin ja rakennussuojelupäätöksen mukaiset arvot.

VALOKUVIA

Julkisivu länteen.

Pääty etelään.

Julkisivu itään

Pääty pohjoiseen.

Kuisti

Yksityiskonta eteläpäädyistä.

Raystäs ja yläkerran ikkuna.

Pihapiiri kantatieltä.

ULKORAKENNUKSET, KUVAUUS JA VALOKUVAT

2. Paja. Tuomiluoman ja pihatien välissä on punainen, lautaverhoiltu pajarakennus. Rakennuksessa on peltikatto, 3-ruutuiset ikkunat, valkoiset vuori- ja räystääslaudat sekä ovi keltaokraa. Aikaisemman inventoinnin mukaan se on rakennettu 1950-luvulla.

Sivu etelään.

Pääty itään.

3. Puori. Asuinrakennuksen ja navetan välissä on puori. Sen rakennettu tai siirretty samoihin aikoihin asuinrakennuksen kanssa. Rakennus on hirsirakenteinen, nurkkakiviperustalla ja peltikattoinen. Nurkka- ja vuorilaudat ovat valkoiset, ovi keltaokraa.

Pääty pohjoiseen, sivu länteen.

Pääty länteen, sivu etelään.

4. Navetta, sikala, konesuoja. Pihan eteläreunalla on satulakattoinen ulkorakennus, jossa 1950-luvulla rakennettu navetta. Navetan ensimmäinen kerros on punatiilinen ja toinen kerros pystylaudoitettu.

Rakennus on betoniperustuksella. Rakennuksen jatkoksi on rakennettu pystylomalaudoitettu konesuoja 1988 (aikaisemman inventoinnin mukaan). Rakennuksessa on peltikate.

Navetan pääty itään.

Sivu etelään.

Navetta ja lato pihan puolelta, etualalla puori.

Navetan ikkuna ja tiilimuurausta.

Konehalli, sivu kantatien suuntaan.

5. Lato. Piha-alueen eteläkärjessä peltoaukean vieressä on perinteistä mallia noudattava lato. Talo on nurkkakiviperustuksella ja siinä on peltikate.

Pääty länteen.

Sivu etelään.

6. Ulkorakennus. Kantatien varressa on lautarakenteinen peltikattoinen ulkorakennus.

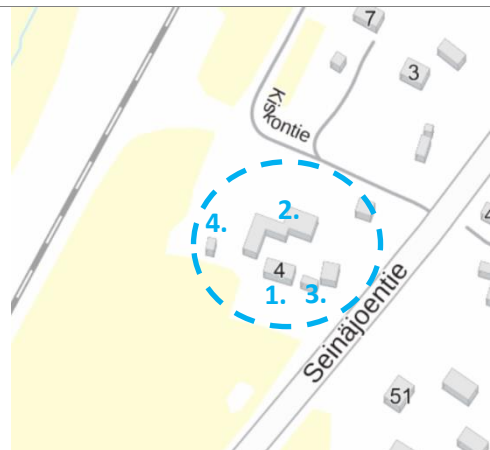
LÄHTEET	NIMI JA PÄIVÄMÄÄRÄ
Vaasan lääninhallituksen päätös 23.4.1993, BA-407, DNro 01015 3621 92 126 Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, Valtioneuvoston päätös 1995 Ahonkylän yleiskaava. 12.10.2006 Epävirallinen rakennus- ja huonerekisteriote, 2020, Ilmajoen kunta KIOSKI-inventointitietojärjestelmä: Ilmajoki, Ahonkylän yleiskaavainventointi 2004, Tiina Lehtisaari	Tanja Tarkkanen 5.12.2020

KOHTEN SIJAINTI

Kohteen osoite	Kiskontie 4
Kiinteistönumero	145-421-9-738

PIHAPIIRIN KUVAUS

Pihapiiri sijaitsee näkyvällä paikalla peltoaukealla Seinäjoentien länsipuolella. Pihapiirissä on asuinrakennus sekä ulkorakennuksia.

MML taustakarttaan on merkitty pihapiiri sinisellä katkoviivalla.

RAKENNUKSEN KUVAUS 1.

Nykyinen käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Entinen käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Rakennusvuosi	1898
Suunnittelija	
Kerroskorkeus	1 (1½)
Perustus	kivi
Runkomateriaali	hirsi
Katon muoto ja materiaali	satula, sementtitiili
Julkisivun väri ja materiaali	Punainen pystyrimoitettu, päätykolmiot valkoiset. Ovi ja ikkunapuitteet keltaiset. Listoitus valkoinen.
Muuta	Ikkunat eteläsivulla 6-ruutiset ristikarmilliset, muualla vanhemmat 4-ruutuiset.

RAKENNUSHISTORIA

Aikaisemman inventointitiedon mukaan asuinrakennus on entinen Äärysen jatkettu päärakennus. Antti Välkky on siirtänyt rakennuksen nykyiselle paikalle n. 1898 ja jatkanut sitä kahdella kamarilla länsipäädystä. Perimätiedon mukaan, Frans Ahomäen isännöidessä tilaa vuoden 1912 jälkeen, rakennettiin 2-kerroksinen umpikuisti ja porstuan ja porstuakamarin välinen seinä purettiin. Länsipäädyn kamareissa on säilynyt vanhat 4-ruutuiset ikkunat, joissa leikkauskoristeiset otsalaudat. Eteläpuoleisen pitkän sivun ikkuna-aukkoja on suurennettu toisen maailman sodan jälkeen. Ikkunat ovat 6-ruutuiset ristikarmilliset ikkunat. Rakennus on vuorattu 1950-luvulla. Rakennus on alkuperäisesti ollut pitkänurkkainen, mutta nurkat on katkaistu myöhemmin.

Pihapiiri on ollut asumaton jo aikaisemman inventoinnin aikana. Rakennusten kunto on aikaisemmasta inventoinnista huonontunut. Asuinrakennuksen katossa on hormin vieressä reikä ja ikkunoita on rikkoutunut. Myös pihapiirin muiden rakennusten kunto on aikaisemmasta inventoinnista heikentynyt.

KAAVATILANNE

Pihapiiri on yleiskaavassa osoitettu pientalovaltaiseksi asuntoalueeksi (AP). Asuinrakennukselle on osoitettu suojelumerkintä (sr-15). Kohteen rakennusten korjaus- ja muutostöiden toteuttamiseksi tulee toteuttaa siten, että kohteen rakennustaiteellinen, kulttuurihistoriallinen ja maisemallinen merkitys säilyvät. Kohde sisältyy valtakunnallisesti arvokkaalle Kyrönjoen kulttuurimaisema-alueelle (ma-4). Pihapiiri kuuluu valtatiealueelle. Itäpuolella kulkeva Seinäjoentie on osoitettu kantatienä (kt). Rautatien länsipuolen peltoalueille on osoitettu Ilmajoen Alajoen arvokas kulttuurimaisema-alue, joka on maisemallisesti arvokas alue (ma) ja itäpuolelle yhdystie (yt). Rautatien länsipuolella valtakunnallisesti arvokas Ilmajoen Alajoen maisema-alue, joka on osoitettu maisemallisesti arvokkaana peltoalueena (MA-1). Pihapiirin eteläpuoliset pellot on osoitettu maatalousalueeksi (MT).

SUOJELUPERUSTE

Asuinrakennus ja muita pihapiirin rakennuksia on siirretty uusjaon yhteydessä 1898. Rakennusta on jatkettu siirron jälkeen ja siihen on tehty muutoksia rakentamalla umpikuisti 1910-luvulla, 1950-luvulla vuoraamalla ja vaihtamalla ikkunoita eteläsivulle. Pihapiirissä on runsaasti piharakennuksia, jotka on

siirretty päärakennuksen kanssa samaan aikaan tai rakennettu/siirretty 1900-luvun alkuvuosikymmeninä. Rakennuksiin ei ole kohdistunut muutoksia viime vuosikymmeninä ja ne sijaitsevat näkyvällä paikalla peltoaukealla valtakunnallisesti arvokkaan Ilmajoen Alajoki -maisema-alueen itäpuolella erottuen pellon takaisessa rinteessä kantatieltä. Pihapiiri on ollut asumaton jo edellisen inventoinnin aikaan. Pihapiiri rakennuksineen on säilyttänyt Ahonkylän yleiskaavan inventoinnin mukaisia arvoja. Asumattoman pihapiirin rakennusten kunnon heikkeneminen aikaisempaan inventointiin verrattuna on vähentänyt pihapiirin rakennusten rakennushistoriallista, historiallista ja maisemallista arvoa. Pihapiiri on edelleen maisemallinen kokonaisuus.

VALOKUVIA

Pihapiiri kantatieltä etelästä.

Rakennus pihan puolelta (pohjoinen). Ylemmässä kuvassa 2021, alemmassa kuvassa 2004 (Ahonkylän inventointi, Tiina Lehtisaari).

Luoteeseen

Koilliseen.

Pääty itään.

Sivu etelään

Ikkunat pohjoisen sivulta ja etelän sivulta.

Vaurioitunut katto.

ULKORAKENNUKSET, KUVAAUS JA VALOKUVAT

2. Aitta, liiveri, katosalusta ja talli, navetta: Punaiseksi maalatut pitkänurkkaiset aitta, navetta ja talli on siirretty pihapiiriin n. 1898 tienoilla. Lautarakenteiset liiveri sekä katosalusta on rakennettu n. 1913-1920. Ovet ovat keltaiset valkoisin vuorilaudoin. Rakennukset ovat kiviperustuksella ja niissä on semettitiili/peltikate. Ikkunoissa ja ovissa on koristeelliset vuorilaudoitukset.

Aitta, liiveri ja talli. Vasemmalla 2021, oikealla 2004 (Ahonkylän inventointi, Tiina Lehtisaari.)

Tallin pääty ja navetta pihan puolelta. Vasemmalla 2021, oikealla 2004 (Ahonkylän inventointi, Tiina Lehtisaari.)

Navetan pääty, talli ja katosalusta.

Navetan ovi ja ikkuna

Aitta ja liiveri.

3. Pikkupuori: 1898 siirretty pitkänurkkainen hirsirakenteinen kiviperustuksella oleva sementtitiili katteella oleva rakennus.

Vasemmalla 2021, oikealla 2004 (Ahonkylän inventointi, Tiina Lehtisaari.)

4. Lato: 1900-luvun alkupuolella rakennettu lautarakenteinen varastorakennus.

Vasemmalla 2021, oikealla 2004 (Ahonkylän inventointi, Tiina Lehtisaari.)

5. Sauna: Noin 1920-luvulla siirretty pitkänurkkainen hirsi/lautarakenteinen sauna. Rakennus on entinen ns. Alajokisauna. Rakennus on kiviperustalla ja siinä on sementtitiilikate. Pihapiirissä se on siirretty 1960-luvulla nykyiselle paikalleen.

Vasemmalla 2021, oikealla 2004 (Ahonkylän inventointi, Tiina Lehtisaari.)

VANHAT PIIRUSTUKSET

Asuinrakennuksen pohjapiirros vuoden 2004 inventoinnista.

LÄHTEET

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet,
Valtioneuvoston päätös 1995
Ahonkylän yleiskaava. 12.10.2006
KIOSKI-inventointitietojärjestelmä: Ilmajoki,
Ahonkylän yleiskaavainventointi 2004, Tiina
Lehtisaari

NIMI JA PÄIVÄMÄÄRÄ

Tanja Tarkkanen 8.3.2021

KOHTEN SIJAINTI	
Kohteen osoite	Aamukuja 2
Kiinteistönnumero	
145-419-6-212	

PIHAPIIRIN KUVAUS	
Pihapiiri sijaitsee Aamukujan, Palontien, Kurikantien ja Tuoresluoman välisellä alueella. Pihapiirissä on asuinrakennus, ulkorakennus sekä vanha asumaton päärakennus.	 MML taustakarttaan on numeroitu rakennukset sinisillä numeroilla.

RAKENNUKSEN KUVAUS 1. Vanha päärakennus	
Nykyinen käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Entinen käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Rakennusvuosi	1860-luku
Suunnittelija	
Kerroskorkeus	2
Perustus	kivi
Runkomateriaali	hirsi, pitkänurkka
Katon muoto ja materiaali	satulakatto, aaltopelti
Julkisivun väri ja materiaali	hirsi, pystyrimoitettu lauta, vanha punamulta
Muuta	6-ruutuiset ikkunat

RAKENNUSHISTORIA
Aikaisemman inventoinnin mukaan pihapiiriin vanha puolitoistafooininkinen päärakennus on valmistunut vuonna 1860. Se on pitkänurkkainen hirsirakennus, jonka kaakkoispäädyssä sekä lounaissivulla on följärit. Rakennus on pääosin vuoraamaton, keskeisfronitonin osalta pystypeiterimoitettu. 6-ruutuisissa ikkunoissa on koristeelliset ikkunapuitteet. Ullakkoikkunat ovat 2-ruutuiset ja niiden vuorilauditus on yksinkertaisempi. Perimätiedon mukaan rakennuksen sisätilat ovat säilyneet lähes muuttumattomina koko rakennuksen historian ajan. Vanhoista pihapiirin rakennuksista on jäljellä ainoastaan vanha päärakennus ja sekä ranko- ja tiilirakenteinen liiteri, navetta ja sikalarakennus 1940-luvulta. Kauempana pihapiiristä on 1980-luvulla rakennettu tiilipintainen asuinrakennus. Pihapiirin rakennuksista on muistitiedon mukaan purettu 1960-luvulla riihi, pahnalato ja puulato. Edellisen inventoinnin jälkeen on pihapiiristä poistunut myös vanhan päärakennuksen kuisti sekä pihapiiriä kiertoliittymän suunnassa rajanneet puori ja aitta. Vanha päärakennus on ollut aikaisemman inventoinnin tietojen mukaan asumaton 1983 lähtien.

KAAVATILANNE
Pihapiiri on asemakaavassa osoitettu asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueeksi (AL). Vanha päärakennus on suojeltu (sr-1). Rakennuksen ulkoasuun tehtävät mahdolliset muutokset tulee suunnitella siten, että rakennuksen rakennustaiteellisesti arvokas tai kyläkuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Palontietä ja Kurikantietä vasten on osoitettu istutettava alueen osa ja meluestemerkintä.

SUOJELUPERUSTE
Vanha päärakennus on perinteinen talonpoikainen asuinrakennus, joka on säilyttänyt rakentamisajankohdan tyylipiirteensä ja olemuksen verrattain hyvin lukuun ottamatta pohjoisen puolen maisemaan avautuvaa pääjulkisivua, jonka ilme muuttunut merkittävästi kuistin purkamisen myötä. Lisäksi pihapiirin muut vanhat hirsirakennukset ovat poistuneet, mikä on vähentänyt pihapiirikokonaisuuden historiallista ja maisemallista merkitystä.

Vanha päärakennus säilyttänyt Ilmajoen rakennusperintö I -inventoinnin mukaisia rakennushistoriallisia arvoja kuistin purkamisesta huolimatta. Pihapiirin maisemalliset ja historialliset arvot ovat vähentyneet samanaikaisten piharakennusten poistuttua sekä lähiympäristön muututtua perinteisestä maaseutuymäristöstä kaupallisen toiminnan alueeksi sekä liikennealueeksi.

VALOKUVIA

Näkymä Aamukujan suunnasta.

Pääty Aamukujan suuntaan (luoteeseen).

Pääty kaakkoon.

Julkisivu Palontien suuntaan (koilliseen). Oikealla julkisivu vuoden 2012 asemakaavaselostuksesta ennen kuistin purkua.

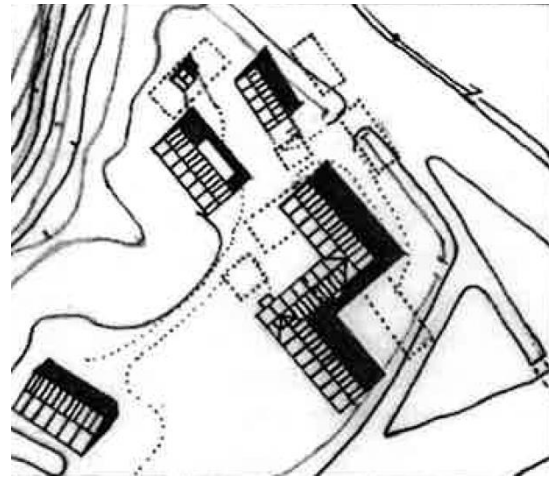
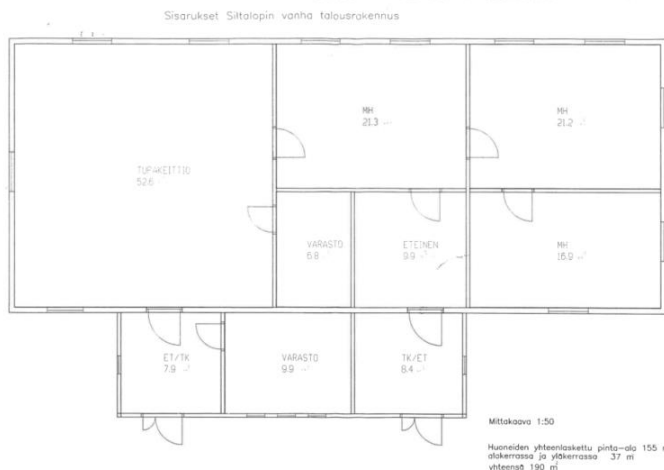

Ulkorakennus ja vanha asuinrakennus Palontieltä.

Näkymä Siltalan risteuksen alueelle.

VANHAT PIIRUSTUKSET

Rakennuksen pohjapiirros vuoden 1999 inventoinnista vasemmalla, oikealla pihapiirin rakennusten sijainti.

PIHAPIIRIN MUUT RAKENNUKSET, KUVAUS JA VALOKUVAT

2. Ulkorakennus: Siltalan risteystä lähinnä on ulkorakennus 1940-luvulta.

2. Asuinrakennus: 1980-luvun asuinrakennus.

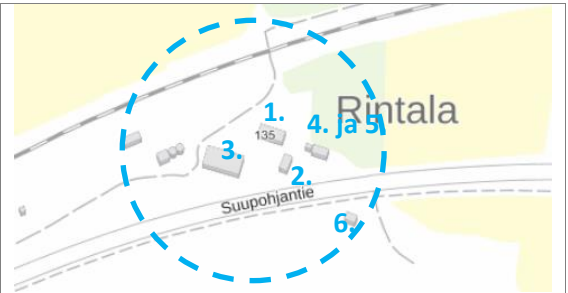
LÄHTEET	NIMI JA PÄIVÄMÄÄRÄ
Palon ja Siltalan kunnanosan asemakaavan muutos ja laajennus, korttelit 70 293, ja 347-350, Siltalan risteysalue (kv 29.6.2012 §38), Ilmajoki. Ilmajoen rakennusperintö I, 1999. Maaria Mäntysaari.	Tanja Tarkkanen 8.3.2021

KOHTEN SIJAINTI

Kohteen osoite	Suupohjantie 135
Kiinteistönnumero	145-421-9-738

PIHAPIIRIN KUVAUS

Pihapiiri sijaitsee näkyvällä paikalla Suupohjantien ja rautatien välisellä alueella. Asuinrakennuksen lisäksi pihapiirissä on piha- ja maatalousrakennuksia eri aikakausilta. Uudemmat maatalousrakennukset sijaitsevat etäämmällä lännen puolella. Rakennusryhmän eteläpuolella kulkee vanha tielinjaus.

MML taustakarttaan on merkitty pihapiiri sinisellä katkoviivalla.

RAKENNUKSEN KUVAUS 1.

Nykyinen käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Entinen käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Rakennusvuosi	1993
Suunnittelija	
Kerroskorkeus	1½
Perustus	Betoni
Runkomateriaali	Puu
Katon muoto ja materiaali	Satula, tumma profiilipelti
Julkisivun väri ja materiaali	Punainen pystyrimoitettu. Ovi ja ikkunapuitteet valkoiset. Listoitus valkoinen.
Muuta	

RAKENNUSHISTORIA

Tila on hankittu Östermyran ruukille ruukin perustamisen aikaan ja viljelemätön tila raivattiin maanviljelyskäyttöön. 1830 rakennettiin tilan entinen päärakennus ja tilalle rakennettiin kivinavetta ruukin kivinavetan kanssa samaan aikaan (haastattelutieto). Rakennusryhmä on sijainnut ennen Suupohjan tien rakentamista vanhan tien molemmin puolin. Tien etelän puoleiset rakennukset ovat poistuneet ja pihapiirissä on jäljellä 1800-luvun rakennuskantaa kivinavetta, aitta ja sauna. Rankorakenteinen lato on 1900-luvun alkupuolelta ja perinteistä hahmoa noudattava päärakennus on rakennettu 1990-luvulla. Vanhoista rakennuksista nykyisen kantatien eteläpuolelle siirretty nykyisin kaupungin omistama hirsirakenteinen aitta. Vanha tielinjaus on pääosin näkyvissä.

KAAVATILANNE

Pihapiiri sijaitsee maa- ja metsätalousvaltaisella alueella (M). Pihapiirin eteläpuolella oleva Suupohjantie on osoitettu Kantatienä ja tien eteläpuoliset metsäalueet on osoitettu maa- ja metsätalousalueena (MT). Pohjoisen puolen peltoalueet on osoitettu maisemallisesti arvokkaana peltoalueena, valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen ydinalueena (MA-1).

SUOJELUPERUSTE

Pihapiirin historia liittyy Seinäjoen historian kannalta merkittävään Östermyran ruukin historiaan ja alueen asutushistoriaan. Alun perin 1800-luvun pihapiirissä on aikakaudelta säilynyt aitta, kivinavetta ja sauna. Kivinavetta on merkittävästi muutettu rakennus, jonka ulkoiseen hahmoon on tehty merkittäviä muutoksia. Alkuperäisiä tai alkuperäisen kaltaisena kunnostettuja rakennuksen osia on kuitenkin mahdollista edelleen tunnistaa. Luhtiaitta sekä kantatien eteläpuolella oleva pihapiirin entinen aitta ovat säilyneisyydeltään hyvin säilyneitä rakennuksia, jotka on säilyneet alkuperäisenä, tai muutokset ovat olleet niin pieniä, että alkuperäinen ilme on säilynyt. Pihapiirin rakennukset muodostavat yhtenäisen maisemaan sopivan kokonaisuuden.

VALOKUVIA

Asuinrakennus idän suunnasta.

Asuinrakennus pihan puolelta etelästä.

ULKORAKENNUKSET, KUVAUS JA VALOKUVAT

2. Luhtiaitta: Punaiseksi maalattu hirsipintainen, pitkänurkkainen, läpikuljettava aitta, jonka pitkällä sivulla pihan puolella on luhti. Aitassa on keltaiset vuoratut nurkat ja följärit. Itäisivulla ja eteläpäädyssä on valkopuitteiset ikkunat. Ovet ovat keltaiset valkoisin vuorilaudoin. Huopakatteinen rakennus on kiviperustuksella. Rakennukseen on myöhemmin lisätty vellikellon katos ja rakennus on entisöity.

Luhtiaitta idästä.

Luhtiaitta Lännessä.

Oven yksityiskohta

Yksityiskohta solasta.

3. Kivinavetta: Pihan eteläreunalla on vanhan kantatielinjauksen suuntaisesti kivinavetta. Kivinen alaosa on 1800-luvulta ja puurakenteinen yläosa on rakennettu 1990-luvun alkupuolella romahtaneen yläosan tilalle. Rakennuksessa on tehty muutoksia aukotuksiin.

Kivinavetta pihan puolelta

Kantatien puoleinen sivu

Sivu pohjoiseen.

4. Sauna: Pihassa on vanha punaiseksi maalattu hirsirakenteinen sauna. Ikkunassa ja ovesa on valkoiset vuorilaudat.

Sivu etelään.

Lato lännestä, etualalla sauna.

5. Lato: Pihapiiriin itäosassa vanhan saunan vierellä on lautaverhoiltu punaiseksi maalattu lato 1900-luvun puolivälin tienoilta. Rakennuksessa on profiilipeltikate.

Pääty itään, taustalla aitta.

Sivu etelään.

6. Aitta: Kantatien eteläpuolella metsäalueella on pihapiiristä siirretty vanha aitta, joka on kaupungin omistuksessa.

VANHAT KUVAT

Kuvaote Rintalan pihapiiristä (R. Ala-Kuljun kok. Seinäjoen historia I).

Kuvaote Rintalan talon pihapiiristä (E.M. Huhtala 1948, Seinäjoen historia I).

Pihapiiri 1948 ja 2019 ilmakuvissa (Historialliset ilmakuvat ©MML)

LÄHTEET	NIMI JA PÄIVÄMÄÄRÄ
Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, Valtioneuvoston päätös 1995	Tanja Tarkkanen 15.9.2021
Niemistönmaan osayleiskaava 2020. 19.12.2005	
Seinäjoen yleiskaava 1994. 24.10.1994	
Seinäjoen historia I, 1970. A.J. Alanen	
Historialliset ilmakuvat, Maanmittauslaitos	

KOHTEN SIJAINTI

Kohteen osoite	Oikotie 2
Kiinteistönnumero	145-419-1-209

PIHAPIIRIN KUVAUS

Pihapiiri sijaitsee Oikotien, Kurikantien ja Tuoresluoman välisellä alueella. Pihapiirissä on päärakennus, ulkorakennus, aittapari sekä navetta.

RAKENNUKSEN KUVAUS 1. Vanha päärakennus

Nykyinen käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Entinen käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Rakennusvuosi	1770-luku
Suunnittelija	
Kerroskorkeus	1½
Perustus	lohkotut luonnonkivet
Runkomateriaali	hirsi, pitkänurkka
Katon muoto ja materiaali	satulakatto, pelti
Julkisivun väri ja materiaali	pystyrimoitettu lauta, punamulta
Muuta	6-ruutuiset ikkunat, ullakkoikkunoissa ristikot,

RAKENNUSHISTORIA

Aikaisemman inventoinnin mukaan pihapiiriin vanhan puolitoistafooininkisen, pitkänurkkaisen päärakennuksen vanhempi osa on valmistunut Ilmajoen kirkon rakennusvuosien (1764-66) aikoihin, perimätiedon mukaan vanhan kirkon hirsistä. Rakennuksessa on koristeelliset räystääslisäykset sekä kissanpenkit. Tupa on käännetty myöhemmin pääty kantatielle päin. 6-ruutuisissa ikkunoissa on koristeelliset ikkunapuitteet. Ullakkoikkunoissa on vinoristikot ja niiden vuorilaudoitus on yksinkertaisempi. Rakennuksen sivuilla on följärit. Pihapiirissä on kantatien varressa aittapari ja Tuoresluoman suuntaisesti ulkorakennus. 1960-luvulla tehty navetta rajaa pihaa kaakosta. Aikaisemman inventointitiedon mukaan pihapiirissä on ollut aikaisemmin runsaasti rakennuksia.

KAAVATILANNE

Pihapiiri on asemakaavassa osoitettu suojeltavaksi (sr-1). Suojeltava rakennus; Rakennuksen ulkoasuun tehtävät mahdolliset muutokset tulee suunnitella siten, että rakennuksen rakennustaiteellisesti arvokas tai kyläkuvan kannalta merkittävä luonne säilyy.

SUOJELUPERUSTE

Aikaisemman inventoinnin mukaan Huhta-Kahman talo on merkittävä kulttuurihistoriallisesti; todennäköisesti Palonkylän iäkkäimpänä rakennuksena, ja rakennushistoriallisesti; paikkakunnalle erittäin tyypillisen rakennusperinteen esimerkkinä. Kohde on maisemallisesti merkittävä tasapainoisen ympäristökokonaisuuden ja alkuperäisen Tuoresluoman ranta-asutuksen esimerkkinä. Aikaisemman inventoinnin arvot ovat pääpiireissään säilyneet. Rakennukset ovat hyvin säilyneitä ja ne ovat säilyneet alkuperäisinä tai muutokset ovat niin pieniä, että alkuperäinen ilme on säilynyt.

VALOKUVIA

Julkisivu Oikotien suuntaan.

Pihan puolen julkisivu.

Pääty kantatien suuntaan.

Pääty kaakkoon

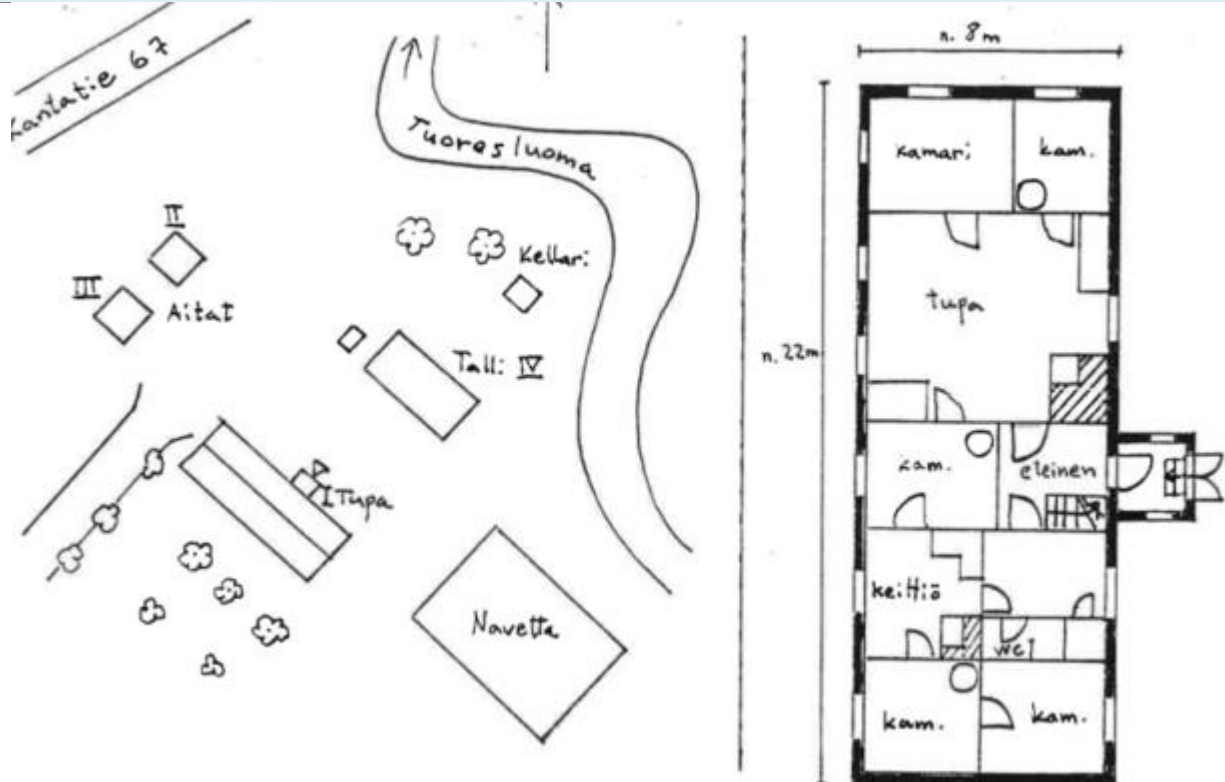

Kuisti.

Näkymä kantatieltä pihapiiriin.

VANHAT PIIRUSTUKSET

Ote vuoden 1999 inventoinnista vasemmalla pihan rakennukset, pohjapiirros.

PIHAPIIRIN MUUT RAKENNUKSET, KUVAUS JA VALOKUVAT

Ulkorakennus

Aittapari

Navetta.

LÄHTEET

Antila-Paalutien alueen asemakaava, 1989
Ilmajoen rakennusperintö I, 1999. Maaria
Mäntysaari.

NIMI JA PÄIVÄMÄÄRÄ

Tanja Tarkkanen 24.9.2021

KOHTEN SIJAINTI

Kohteen osoite	Idänpuolentie 153
Kiinteistönumero	145-410-1-405

PIHAPIIRIN KUVAUS

Pihapiiri sijaitsee Idänpuolentien–Kauppatien ja Kyrönjoen välisellä alueella, Kurikantien pohjoispuolella. Pihapiirissä on päärakennus, syytinkitupa, aittoja ja kivinavetta sekä uudempia maatalousrakennuksia. Kantatien eteläpuolella Hannukselan tien varressa sijaitsee vanhaan rakennusryhmään kuuluva vanha riihi.

MML taustakarttaan on numeroitu rakennukset sinisillä numeroilla.

RAKENNUKSEN KUVAUS 1. Päärakennus

Nykyinen käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Entinen käyttötarkoitus	Asuinrakennus
Rakennusvuosi	1867
Suunnittelija	
Kerroskorkeus	2
Perustus	kivi
Runkomateriaali	hirsi
Katon muoto ja materiaali	satulakatto, tumma saumattu peltikate
Julkisivun väri ja materiaali	punainen vaakalauta, valkoiset päätykolmiot
Muuta	6-ruutuiset ikkunat

RAKENNUSHISTORIA

1800-luvun pihapiirin päärakennus sijoittuu pihaan keskeisesti. Pihaa reunustaa pohjoisen suunnasta tasanurkkainen ja vaakalautavuorattu syytinkitupa, joka on aikaisemman inventointitiedon mukaan on rakennettu 1829-1848. Hirsirunkoinen luttiaitta on rakennettu 1880-luvulla. Lohkotuista luonnonkivistä rakennettu kivinavetta on rakennettu 1865. Hirsirunkoinen vaakavuorattu vilja-aitta on rakennettu 1889-1900. Puulato ja kärryliiveri, maitopuori ja aitta on rakennettu 1900-luvun vaihteessa. Pihapiirin rakennuksista etäämmällä kantatien eteläpuolella sijaitsee hirsirunkoinen lautaverhoiltu kuivaaja, joka ajoittuu haastattelutiedon mukaan noin 1920-luvulle. Karttatarkastelun ja arvioinnin perusteella rakennusta on laajennettu merkittävästi 1900-luvun puolivälissä, miltä aikakaudelta on julkisivun tyylipiirteet. Pihapiirissä sijaitsee myös runsaasti uudempaa rakennuskantaa, joka on mittakaavaltaan ja tyyliältään perinteiseen rakentamiseen sopivaa.

KAAVATILANNE

Kohde on suojeltu keskustan osayleiskaavassa vuodelta 1992 kaavamääräyksellä S-1. Alue, jolla jokiranta-asutuksen peruspiirteet säilytetään; vähintään 60 vuotta vanhojen rakennusten ulkoasuun tehtävät mahdolliset muutokset tulee suunnitella siten, että rakennusten rakennustaiteellisesti arvokas tai kyläkuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Uudisrakennukset tulee sopeuttaa ympäristöön. Keskustan yleiskaavaluonnoksissa 2017 kohde on osoitettu kyläkuvallisesti arvokkaaksi alueeksi merkinnällä sk-2; Kulttuurihistoriallinen alue tai rakennusinventointiryhmä, paikallisesti arvokas

SUOJELUPERUSTE

Aikaisemmassa 1999 inventoinnin mukaan pihapiiri on arvotettu rakennushistoriallisesti, maisemallisesti ja henkilöhistoriallisesti arvokkaaksi. Rakennushistoriallisesti; aikakaudelle ominaisten rakennustaiteellisten ja teknisten arvojen esimerkkinä. Rakennuskannan yleisilme on muutoksista huolimatta säilynyt alkuperäisen kaltaisena, koska listoitusten ja kehysten yksityiskohtat on säilytetty kokonaisuudessaan, vuorausten sekä useiden rakenteellisten yksityiskohtien ominaisuudet ovat pysyneet muuttumattomina ja osittain uusittujen aukotusten malli ja mittasuhteet noudattavat edeltäjänsä.

Rakennustaiteellisesti ja -teknisesti arvokkaita ovat mm. useat eri tavoin ositetut ikkunankarmit ja iäkkäät lasiosat, voimakkaasti profiloitu friisi, päätykolmioiden kissanpenkit, 9-ruutuiset kruunupeilein koristellut ikkunat, päärakennuksen puoliranskalaiset rokokoo-ovet ranskalaisine saranoineen, syytinkituvan kamanaikkunallinen täysranskalainen pariovi, pienen aitan empirelaudoitettu pienaovi, vinoristikoristeiset käsijohdepuut ja ruokapuorin vellikello sekä lukuisat omaleimaiset listoitukset, heloitukset, lukot ja saranat.

Maisemallisesti; Kohde on maisemallisesti merkittävä sekä kylänraitin ja iäkkään joenranta-asutuksen osana että harvinaisen tasapainoisena esimerkkinä eri-ikäisen rakennuskannan muodostamasta pihapiiristä. Kivinavetta ja harvinaisen tiivis pihapiiri erottuvat ympäristöstään huomattavina katseenvangitsijoina.

Henkilöhistoriallisesti; Iisakki Hannuksela talonpoikaissäädyn edustaja valtiopäivillä. Iisakki Hannuksela oli pitäjän ensimmäisen lainakirjaston hoitaja lainakirjaston toimiessa vuodesta 1865 alkaen useiden vuosien ajan Hannukselassa. Ilmajoen-Seinäjoen ensimmäisen piirilääkärin Otto Meurmanin vastaanotto toimi Hannukselassa vuosina 1886-1893. Etelä-Pohjanmaan Kansanopisto toimi ensimmäisen toimintavuotensa 1892-1893 Hannukselassa. Nimismies Hulden asui ja piti vastaanottoa Hannukselassa 1892-1901.

Aikaisemman inventoinnin arvot ovat edelleen säilyneet. Pihapiirin rakennukset ovat hyvin säilyneitä ja rakennukset ovat säilyneet alkuperäisinä tai muutokset ovat niin pieniä, että alkuperäinen ilme on säilynyt.

VALOKUVIA

Julkisivu itään.

Pääty kantatien suuntaan (etelään).

Julkisivu pihalle länteen.

Pääty pohjoiseen Kyrönjoen suuntaan, oikealla syytinkitupa.

Rakennusryhmä idän Kauppatien suunnasta.

PIHAPIIRIN MUUT RAKENNUKSET, KUVAUS JA VALOKUVAT

Syytinkitupa

Näkymä rakennusryhmään Kyrönjoen suunnasta.

Pihaa reunustavia aittoja.

Aittojen ovia.

Kivinavetta.

Aittoja pihan itäpuolella.

Uudempaa rakennuskantaa.

Kantatien eteläpuolella sijaitseva riihi

Pihapiiri Hannukselantien suunnasta, etualalla riihi.

LÄHTEET

Keskustan osayleiskaava, 1992 Ilmajoki.
Ilmajoen rakennusperintö I, 1999. Maaria
Mäntysaari.

NIMI JA PÄIVÄMÄÄRÄ

Tanja Tarkkanen 24.9.2021